

TOWER VILMOS

A
PAPI CELIBÁTUS

SZALÉZI MŰVEK

A papi celibátus

TOWER VILMOS

A PAPI CELIBÁTUS

SZALÉZI MŰVEK

**Nihil obstat. Carolus Szitkey S. S. censor dioecesanus. Imprimatur. No.
389|941. Vacii, die 21. Januarii 1941 † Stephanus Episcopus Vaciensis.**

Don Bosco nyomda (Sarkadi J. A.) Rákospalota, Horthy Miklós-út 97.

ELŐSZÓ

A papi celibátus kérdése elsősorban a katolikus papokat és szerzeteseket érinti. De félszázados tapasztalatom szerint e tárgy még jobban érdekli a világi közönséget. Nemcsak a katolikusokat, hanem a másvallásúakat is.

Még a női nemet is erősen érdekli, foglalkoztatja és ingerli a papi celibátus kérdése. Egyrészt, mert magában véve is érdekes, sőt sejtelmesnek és misztikusnak vélt volta miatt kíváncsiságát izgatja. Másrészt amiatt is, mert úgy véli, hogy a celibátus miatt sok leány elesik egy-egy, talán éppen neki való vőlegénytől.

A közönség a papi celibátusról eleget olvashatott egyházellenes könyvekben, fércművekben és ponyvában. Eleget hallhatott róla szalonok és zsúrok felületes tereferéléseiből vagy korcsmák és kávéházak tudálékos hozzászólásaiból. Persze legtöbbször egyoldalú, elfogult, téves, sőt néha teljesen tudatlan vagy rosszakaratú beállítással.

Már csak emiatt is érdekelni és értékelni fogja a szíves olvasó, ha ezuttal katolikus pap tollából, tehát legközvetlenebbül érintett, illetékes helyről kap szakszerű, komoly és tárgyilagos ismeretöt — a papi celebátusról.

TOWER VILMOS

pápai prelátus, ny. tábori főesperes, a Szent István Akadémia és a „Katonai Írók Köre“ rendes, a londoni „Authors' Club“ tb. tagja.

1. FEJEZET

Az Ó-szövetség fényzőrója:

„Ha valamely férfiú fogadalmat tesz az Úrnak vagy esküvel kötelezi magát valamire, meg ne szegje szavát, hanem teljesítse mindazt, mit fogadott.” (IV. Móz. 30, 3.).

„Boldog a magtalan, ha szeplő nincsen benne, ha bűnös ágyról nem tudott, és gyümölcse leszen a jámbor lelkek látogatásakor. Boldog a herélt is, ki nem követett el törvénysértést és nem eszelt ki gonosz dolgot Isten ellen, mert elveszi a hűség kiváló jutalmát s a legkedvesebb osztályrészt Isten templomában, mert a nemes törekvések gyümölcse dicsőséges.” (Bölcs. 3, 13—15.).

„Be szép a tiszta nemzedék dicsőségében, mert halhatatlan az emlékezete, mivel ismeretes Isten és emberek előtt. Ha jelen van, utánozzuk, ha távozott, visszakívánjuk és koszorúval a fején vonul fel az örökkévalóságban, miután elnyerte a szeplőtelen viadalok jutalmát’. (Bölcs. 4, 1—2.).

„Igy szól az Úr a heréltekhez: Akik azt választják, ami nekem tetszik és megtartják szövetségemet, azoknak helyet adok házamban és falaim között és fiúknál és leányoknál többet érő nevet, örök nevet adok nekik, amely nem vész el sohasem.” (Izaiás, 56, 4—5.).

„Ezt a szózatot intézte az Úr hozzám: Ne végy feleséget és ne legyenek fiaid és leányaid.” (Jeremiás, 16, 1—2.).

2. FEJEZET

Az Úr Jézus szavai:

„Hozzá (Jézushoz) járulának pedig a farizeusok, kísértvén őt és mondván: Szabad-e az embernek feleségét elbocsátani akármi okból? Ő meg felel-vén, mondá nekik:...

Amit Isten egybekötött, ember el ne válassza...

Mondom pedig nektek, hogy aki elbocsátja feleségét, hacsak nem paráznaság miatt és mást vesz, házasságot tör és aki elbocsátott nőt vesz el, házasságot tör.

Mondák neki tanítványai: Ha így van az ember dolga a feleséggel, nem érdemes megházasodni. Ki mondá nekik: Nem mindenki fogja fel ezt az ígét, hanem akiknek megadatott. Mert vannak férfiatlanok, kik anyjuk méhéből úgy születtek; és vannak férfiatlanok, kiket az emberek tettek az-zá; és vannak férfiatlanok, kik magukat teszik férfiatlanná *a mennyek országáért. Aki föl tudja fogni, fogja fel.*” (Máté, 19, 3—12.).

„És mindaz, aki elhagyja házát... vagy feleségét vagy gyermekeit *az én nevemért, százannyit* kap és az örök életet fogja örökölni. Sokan lesznek pedig elsőből utolsókká és utolsókból elsőké.” (Máté, 19, 29—30.).

„Példát adtam nektek, hogy amint én cselekedtem veletek, ti is úgy cselekedjetek.” (Ján. 13, 15.).

„A szűk kapun menjete be; mert tágas a kapu és széles az út, amely a pusztulásba viszen és sokan vannak, kik azon bemennek. Mily szűk a kapu és keskeny az út, amely az életre viszen és kevesen vannak, kik azt megtalálják.” (Máté, 7, 13—14.).

3. FEJEZET

Az apostolok irányítása

„Jó az embernek asszonyt nem illetni... Azt szeretném, hogy mindnyájan olyanok legyetek, mint én magam... A nőtleneknek... mondom: Jó nekik, ha úgy maradnak, mint én is...

Mindenki maradjon meg ugyanabban a hivatásban Isten előtt, amelyben meghivatott. A szűzekre nézve pedig nincs parancsolatom az Úrtól; tanácsot azonban adok, mint aki irgalmasságot nyertem az Úrtól, hogy hű legyek. Azt tartom tehát, hogy ez jó a közelálló szükség miatt, hogy jó az embernek úgy lennie.

Feleség nélkül vagy-e? Ne keress feleséget. De ha feleséget veszel, nem vétkeztél; és ha a szűz férjhez megy, nem vétkezett. Azonban az ilyeneknek testi gyötrelmük lesz. Én pedig meg akarlak kímélni titeket...

Azt akarnám, hogy gond nélkül legyetek. Akinek nincs felesége, arra gondol, ami az Uré, hogyan tessék az Istennek. Akinek pedig felesége van, arra gondol, ami a világé, hogyan tessék feleségének és meg van osztva...

Ezt pedig hasznatokra mondom, nem, hogy tört vessek nektek, hanem avégett, ami tisztességes és ami módot nyújt arra, hogy akadálytalanul könyörgjete az Úrhoz...

Aki házasságra adja szűz leányát, az is jól teszi; de aki nem adja házasságra, jobban cselekszik.

Az asszony kötve van a törvényhez, míg férje él, ha férje meghal, szabaddá lesz; menjen férjhez, akihez akar, de csak az Úrban. Véleményem

szerint azonban boldogabb lesz, ha úgy marad; pedig hiszem, hogy bennem is az Isten Lelke vagyón.¹” (I. Kor. 7. fej.).

„Légy példaképe a híveknek beszédben, viselkedésben, szeretetben, hitben, tisztaságban.” (I. Tim. 4, 12.)

„Aki Istenért harcol, nem bocsátkozik világi dolgokba, hogy annak tessenek, akihez szegődött.” (II. Tim. 2, 4.)

„Ime, látám, hogy a Bárány Sion hegyén állott és vele száznegyvennégy ezer, akiknek homlokára volt írva az ő neve és az ő Atyjának neve... És mintegy új éneket énekelének a királyi szék... előtt. És senki más nem mondhatá az éneket, mint az a száznegyvennégy ezer, akik meg vannak váltva a földről. Ezek azok, akik nem fertőztették meg magukat asszonyokkal, mert szűzek. Ezek követik a Barányt, amerre csak megyen. Ezek váltattak meg az emberek közül, zsengeül Istennek és a Baránynak, ...mert szeplőtelenül vannak Isten trónja előtt.” (Jelenések könyve 14, 1–5.)

4. FEJEZET

A Celibátus története

A „Celibátus” szót a következőkben nagy „C”, a „celebsz” (coelebs) szót pedig kis „c” betűvel fogjuk jelölni.

Az Úr Jézus, Keresztelő Szent János, a legnagyobb próféta, Szent Pál, a legtevékenyebb apostol c. életet folytattak.

¹E szavakkal Szent Pál ama meggyőződését jelenti, hogy szavaiban az őt sugalmazó Szentlélek beszél.

Az egyetlen apostol, akiről teljes bizonyossággal tudjuk, hogy nős volt, Szent Péter volt. De valószínű, hogy Péter a feleségét is elhagyta, amikor Krisztushoz csatlakozott, mert az Evangéliumban nem esik róla szó. (Lehet, hogy Péter már özvegy volt, amikor Jézus magához hívta.)

Hogy azután a C. apostoli rendelkezésen alapul-e vagy nem, azt a hittudósok máig sem tudták megállapítani.¹

De Jézus, Szűz Mária, Szent József, Ker. Szent János, Szent Pál példája és a Szentírásban megnyilvánult meggyőződés, hogy a szüzesség tökéletesebb állapot, mint a házasság élet,¹ már kezdetben több keresztényt az önkéntes C. elvállalására ösztönzött. Világít és klerikust egyaránt.²

De idevágó egyházi törvényről az első három

¹E kérdés eldöntetlenségére jellemző az az irodalmi párbaj, amely a következő tanulmányokból eléggé kiűnik:

G. Bickell: „Der Zölibat eine apostolische Anordnung“ (Zeitschrift für Kath. Theol. Innsbruck 1878). Utána: Fr. X. Funk: „Der Zölibat keine apostolische Anordnung“ (Theol. Quartalschr. Tübingen 1879.) Ezt követte G. Bickell: „Der Zölibat dennoch eine apost. Anordnung. (Zeitschr. f. Kath. Theol. 1879.). Válaszul: Fr. X. Funk: „Der Zölibat noch lange keine apost. Anordnung“ (Theol. Quartalschr. 1880.) s i. t.

¹Máté 19, 11 s köv., I. Kor. 7. fejj.; Jel. k. 14, 4—5.; stb.

²Nagyon érdekes és tanulságos, amit Gallenus, a pogány orvos (kb. 160) mond a keresztényekről: „...quod verecundia quadam ducti ab usu rerum venerearum abhorrent; sunt enim inter eos et feminae et viri, qui per totam vitam a concubitu abstinuerint“ (Harnack: Geschichte d. altchristl. Literatur. Leipzig 1893. I. 869.

században nincs tudomásunk.³ Ám már kezdetben kialakulni látszik az a gyakorlat, hogy aki nőtle-
nül *magasabb* brdót vett fel, felszentelése után
többé nem nőszülhetett meg. Ha mégis megnősült,
házassága érvényes volt, de hivatalát elvesztette.⁴

Amikor azonban a kezdeti buzgóság csökkent és
az érzékiség mind nagyobb hullámokat vert a klé-
rus körében is, az Egyház kénytelen volt a tör-
vény kötelékeivel védeni a szent eszméket. Ép
úgy, mint ahogyan pl. idővel kénytelen volt az
évenként legalább egyszeri gyónást és húsvéti ál-
dozást is elrendelni, ami azelőtt magától értetődő
volt.

Jól mondotta valaki, hogy a C-t, amikor már
többé nem volt a szívekbe írva, papírra írták.

A C. történetében óriási jelentősége van a 306.
évben tartott elvirai zsinatnak (Concilium Illiberi-
tanum), amely elsőízben iktatta törvénybe a C-t.
Tehát olyan időben, amikor még a keresztény ül-
dözések korszaka le sem zárult.

E zsinat 27. kánonja kimondja, hogy klerikus
a házában nem tarthat más nőt, mint vagy a nő-
testvérét vagy a leányát, de ezt is csak akkor, ha
szűz és szűzességi fogadalmat tett. A 33. kánonja
alszerpaptól felfelé minden klerikusnak, hivatal-
vesztés terhe alatt megtiltja, hogy a felszentelés
előtt kötött házasságát folytassa.

³ Korinthusi Dionysius így ír Pinytusnak, Gnossus
püspökének (170 körül): „Ne grave onus castitatis fra-
trum cervicibus tamquam necessarium imponat, sed
ejus quae in plerisque hominibus inest infirmitatis
rationem habeat.“ (Eus. HE. 4, 31.).

⁴ F. A. Knöpfler: Lehrb d. Kirchengeschichte. Frei-
burg. V. Aufl. 82. old.

Az elvirai zsinat után egymásután számos más zsinat is tárgyalta és követelte a C-t. Így Neocaesarea-ban 314-ben, Rómában 386-ban, Karthágóban, Hippóban és Mileve-ben 390—419 évek között; Toledóban 400-ban, Afrikában 401-ben, Rómában 402-ben.

A karthagói zsinat a C. ügyében arra int, hogy „amit az *apostolok* tanítottak és az *elődök* tartottak, azt mi is tartsuk.” (Conc. Carthag. II. can. Mansi Collect. Conc. tom. III. col. 191.) Ez a IV. századbéli zsinat tehát már régóta érvényben levő gyakorlatot tételez fel. Vagyis „az írott törvény nem tett egyebet, mint hogy az evangéliumból és az apostolok tanításából önként következő követelményt nagyobb joghatály kedvéért becikkelyezte.” (XI. Pius pápa körl. 1935. dec. 20.)

Justinianus, keletrómai császár (482—565), a nagy jogalkotó, még az akkori egyházi rendelkezéseknél is szigorubb álláspontot követelt. Pl. még az özvegyé, tehát nőtlenné vált papnak sem engedte meg, hogy püspökké legyen, ha gyermeke volt, mert úgy vélte, hogy még ez is akadályozza őt püspöki hivatásának osztatlan teljesítésében.¹

A zsinatokon kívül egyes pápák külön is erősen szorgalmazták a C-t, ha a körülmények, visszaélések vagy Kelet példája ezt megkívánta. Így Siricius (384—399), I. Szent Leo (440—461), Nagy

¹ „Vix fieri potest, ut vacans huius quotidianae vitae curis, quas liberi creant parenti maximas, omne studium omnemque cogitationem circa divinam liturgiam et res ecclesiasticas consumat. Oportet enim episcopum minime impeditum affectionibus carnalium liberorum omniorum fidelium spiritualem esse patrem.” (L. 42. §. 1. Cod. d. episc. et cler.)

Szent Gergely (590—604), IX. István (939—942), VIII. Benedek (1012—1024), VI. Gergely (1045—6), IX. Leo (1048—1054) és II. Sándor (1061—1073).

A 11. század közepe táján a milánói egyházmegye néhány papja „megnősült”, tehát ágyasságban élt. Erre a pápától támogatott u. n. rendpárt (Pataria) kezdeményezésére és a jobb érzelmű papok közreműködésével *néphatározat* követelte a papság C-ának szigorú megtartását.

E sok adatból is világosan látható, hogy milyen téves az a vélemény, mintha a C.-t csak VII. Gergely pápa (1073—1085) hozta volna be.

VII. Gergely a C. terén *semmi újat* sem rendelt el, csak a már érvényben levő törvényeknek nagyobb eréllyel, szigorúsággal és következetességgel érvényt szerzett.

Az I. lateráni zsinat (1123-ban; can. 10. 12. D. XXXII; c. 8. D. XXVII) és a II. lateráni zsinat (1139-ben; can. 8. D. XXVIII.; can. 40. C. XXVII. q. 1.) kimondotta, hogy a magasabbrendű klerikusok és szerzetesek házassága nemcsak tilos, hanem érvénytelen is.

A trienti zsinat döntése így hangzik: „Si quis dixerit, clericos in sacris ordinibus constitutos, vel regulares castitatem solenniter professos, posse matrimonium contrahere, contractumque validum esse, non obstante lege ecclesiastica vel voto; et oppositum nil aliud esse, quam damnare matrimonium, posseque omnes contrahere matrimonium, qui non sentiunt se castitatis, etiam si eam voverint, habere donum: anathema sit, quum Deus id recte petentibus non deneget, nec patiaturo nos supra id, quod possumus tentari.” (Sessio XXIV. can. 9.)

„Si quis dixerit, statum coniugalem anteponendum esse statui virginitatis vel caelibatus et non esse melius ac beatius, manere in virginitate aut caelibatu, quam iungi matrimonio: anathema sit”. (Sessio XXIV. c. 10.)

A trienti zsinat tehát hittételnek jelentette ki, hogy a latin szert. egyház helyesen és az Üdvözítő szándéka szerint jár el, amikor a nagyobb rendek viselőit a C-ra kötelezi.

A 19. század első felében Würtemberg és Baden néhány papja mozgalmat indított a C. ellen. Ezt XVI. Gergely pápa 1832. aug. 15-én k. enciklikájában „legocsmányabb összeesküvésnek” („foedissima conjuratio”) bélyegezte. Viszont a C-t „a legszentebb fegyelemnek és legnagyobb fontosságú törvénynek” nevezi („Disciplinam sanctissimam, legem maximi momenti”).

IX. Pius pápa (1846—1878) első enciklikájában (1846. nov. 9.) a C.-ról így ír: „Huc spectat *foedissima* contra sacrum clericorum *conspiratio*, quae a nonnullis (etiam proh dolor, ecclesiae-ticis viris!) fovetur, qui propriae dignitatis misere obliti, se voluptatum blanditiis et illecebris vinci et deliniri patiuntur.”

Az Új Egyházi törvénykönyv a 132. canonban így intézkedik: „Clerici in maioribus ordinibus constituti a nuptiis arcentur, et servandae castitatis obligatione ita tenentur, ut contra eandem peccantes sacrilegii quoque rei sint, salvo praescripto can. 214. §. 1. Coniugatus qui sine dispensatione apostolica ordines maiores, licet bona fide, susceperit, ab eorundem ordinum exercitio prohibetur.”

XI. Pius pápa 1935. dec. 20-án a kat. papságról írt apostoli körlevelében rendkívül magasztalóan ír a C-ről.

A Sacra Paenitentiaría Apostolica 1936. ápr. 18-án (A. A. S. 1936. Nr. 7.) kelt döntésében így nyilatkozik: „Lex sacri coelibatus inter Latinos adeo Sanctae Ecclesiae curae *semper fuit* atque est, ut, si agatur de sacerdotibus, fere nunquam super ea retroactis temporibus dispensatum fuerit, *nunquam prorsus, ne in mortis quidem periculo*, in praesenti disciplina dispensetur.” Tehát az Egyház újból, ünnepélyesen hangoztatja, hogy a C. törvénye annyira érinthetetlen, hogy alóla még halálveszedelem esetén sem ment fel.

Ami a keleti szertartású kat. klerust illeti, Szent Epifánus már a IV. század végén így ír: „Aki még házasságban él és gyermekeket nevel — ha egyetlen asszony férje is — nem szentelhető szerpappá, pappá, püspökké vagy alszerpapá. Csak akkor veheti fel a rendeket, ha egyetlen feleségétől külön él vagy utána özvegyen marad. Ilyen a törvényes rend azokon a helyeken, ahol az egyházi kánonokat megtartják.” (Idézve XI. Pius pápa 1935. dec. 20-án k. körlevelében). Ugyancsak gyönyörű szavakkal dicsőíti a C-t a szír Szent Efrém, edesszai szerpap és a világegyház doktora, akit méltán neveznek a „Szentlélek hárfájának.” (Brev. Rom. d. 18. Jun. lect. VI.)

Bár a C. törvény teljes szigorúsága nem köti a keleti egyház papjait, azonban náluk is nagy tiszteletben áll a C. és bizonyos esetekben — különösen a hierarchia legmagasabb fokain — megkövetelik és előírják.

Akit a C. története akár nyugaton, akár keleten részletesebben érdekel, annak a következő műveket ajánljuk:

M. Medina: *De sacrorum hominum continentia*. Libr. V. Venet. 1569; Roskoványi Ágost: *Caelibatus et Breviarium I—IV*. Pest. 1861; Charles Jos. Hefele: *A History of the Christian Councils Edinburgh, 1871—96.*; Joh. Fr. Schulte: *Die Geschichte d. Quellen u. Literatur d. Kanonisch. Rechts. III*. Stuttgart 1880; Vassal: *Le célibat eccles, au premier siècle de l'église, 1896*; Felice Bruschelli: *Il celibato ecclesiastico*. Roma 1911; Tiziano Veggian: *Il celibato ecclesiastico*. Vicenza 1914; Dr. Sipos István: *A Celibátus története és védelme*. Pécs 1917; Dom A. B. Kuypers: *Clerical Celibacy*. London 1940.

5. FEJEZET

A Celibátus története Magyarországon.

A magyar klérus tudásban, előkelő uri gondolkozásban, a Szentszékhez való tántoríthatatlan ragaszkodásban és áldozatos hazafiasságban talán az egész kat. Egyházban vezetett. Azonban a C. terén ugyanezt nem állíthatjuk róla.

Hazánkban a térítés nagy munkáját csekély kivétellel szerzetesek végezték. Ezeknél tehát a C. magától értetődő volt.

Szent István halála után a világi papság fegyelme a C. terén meglazult. Sokan megnősültek.

Az 1083 táján tartott zsinat még nem mert teljes szigorral fellépni a nős papokkal szemben. Az 1092. évi szabolcsi zsinat is csak a másodsorú nősült papokkal szemben hozott szigorú rendeletet. A C. ellenes életet törvénnyel máról-holnapra kiirtani vagy megsemmisíteni bajos lett volna.

A különben nagyon egyházas érzületű Szent László király, a helyszűke miatt itt fel nem sorol-

ható több okból, nagyjában a görög egyház fegyelmét ismerte el a kat. papok számára is. VII. Gergely pápa reformjait csak annyiban fogadta el, amennyiben ezek alkalmazását a különleges magyar viszonyok szerint megengedhetőnek tartotta.

Könyves Kálmán (második törvényében) húsz év múlva vissza vonja elődjének engedelményét és teljesen az Egyház álláspontjára helyezkedik. Az 1114 táján tartott második esztergomi zsinat már teljes érvényt szerzett az általános egyházjognak. Többé már nem szentelhettek fel nős férfit.

Mégis két további századnak kellett elmúlnia, míg az Egyház elve hazánkban is diadalra tudott jutni. A közbeeső időből elég adat áll rendelkezésünkre, hogy papok, sőt még egyes püspökök is áthágták a C. törvényét.

Egymásután három zsinati határozatra volt szükség (Bécs: 1267, Buda: 1279, Pozsony: 1309), hogy a C. elve a gyakorlatban is megvalósuljon.

Az Anjouk uralkodása alatt alig bukkanunk C. ellenes kihágásokra.

Ellenben a Jagellók gyenge uralma a papság lelkületében is érezte hatását. Az u. n. reformáció hatása meg éppen erősen lazította a C. fegyelmi törvényét. Pázmány tanúsága szerint még az is megesett, hogy hasonszórú papok egymást eskették meg „feleségeikkel”. Ezért I. Ferdinánd és Miksa király a C. terén engedményeket kért a pápától. De eredmény nélkül.

Csak az ellenreformáció idejében kezdődött és fokozódott a javulás. Különösen az 1611. évi nagyszombati zsinat volt e szempontból döntő fontosságú. De leginkább Pázmány Péter szava, írásai, példája és intézkedései, valamint az 1628 és

1630-ban tartott országos, az 1629 és köv. években összehívott egyházmegyei zsinatok végzései teremtetek rendet. Erre mutat az a jellemző körülmény is, hogy a zsinatokról lassankint lekerült a C. kérdése, mert érintésére nem volt szükség.

Csupán Székelyföldön garázdálkodott még a C. ellenes hangulat és élet.

A Jozefinizmus idején ismét meggyengült a C.-i fegyelem, bár maga II. József a leghatározottabban a C. mellett foglalt állást. Ebből az időből több könyv és röpirat jelent meg a C. mellett és ellen.

József halálával a C. ellenes mozgalom is megszűnt 1848-ig, amikor is a szabadság eszméje a C. terére is átcsapott. Néhány esperesi kerület, sőt egyházmegye is a C. eltörlését kérte vagy követelte.

Viszont ezzel szemben több egyházmegye és esperesi kerület a C. fenntartását sürgette.

Érdekes, hogy a világi hívek nagyjából a C. védelmére keltek. Csak egy példa: Magyaróvár „több ezrek nevében” tiltakozott, hogy „papok, egyházi férfiakhoz nem éppen illő helytelen kívánatokkal állnak elő, amelyek, hála Istennek, nálunk még visszhangra nem találnak.” (Religio c. folyóirat. 1848. I. 388.)

A szabadságharc kitörése után ismét lecsendesedett a C. ellenes mozgalom. Azóta mindjobban didalmaskodott az Egyház elve. Csupán egyes világiak, másvallásúak és névtelen papok cikkeztek még e kérdésről újságokban vagy röpiratokban. Viszont a másik oldalról érkezett válaszok védelmükbe vették a C.-t.

A szabadelvű korban sok aposztázia történt

propter feminas, főképp a tanító rendek köréből. De a kommunizmus bukása óta az ilyen esetek erősen megritkultak.

A C. magyarországi történetére vonatkozó források: Dr. Karácsonyi János: Magyarország egyháztörténete. Veszprém. 1929 és Hóman—Szekfű: Magyar Történet. Budapest. évszám nélk. I. 213—314, 316; bővebben: Balics Lajos: A katolikus egyház története magyarországon. Budapest. 1885, 1888, 1890.; de legbővebben és nagy részletességgel: Dr. Zsigovits Béla: A papi nőtlenség története magyarországon. Budapest. 1919.

6. FEJEZET.

A Celibátus helyes értelmezése.

A katolikus értelemben vett papi és szerzetesi C. nem a házasságtól való pusztán jogi vagy testi tartózkodást jelenti.

A C.-nak nem ez a negatív oldala a fontos, hanem a pozitív oldala: Elsősorban a C. indító oka, illetve a célja.

Az Úr Jézus az Evangéliumban (Máté 19.) háromféle *állandó jellegű* nőtlenről szól.

Az egyik fajta: „Sunt eunuchi, qui de matris utero sic nati sunt.” Pl. aki impotensnek született.

A másik fajta: „Et sunt eunuchi, qui facti sunt ab hominibus.” Pl. akit castráltak vagy sterilizáltak.

És a harmadik fajta? „Qui seipsos castraverunt *propter regnum coelorum.*” Akik önként, még pedig felsőbb, sőt a legfelsőbb és hozzá természetfölötti célból, önként maradnak c-ek. Akiknek a célja tehát a tökéletesebb és önzetlenebb Isten-

keresés, az Istennek való osztatlan átadás, minden erejüknek felsőbb célra való feláldozása.

A papi és szerzetesi C. másik *lényeges* tulajdonsága, kelléke, főfeltétele a házasságtól való tartózkodás mellett az életfogytiglan tartó tökéletes szüziesség.

A jogi C. voltaképp csak keret, amelyet az örök tisztaság erényének kell kitölteni és teljessé tenni. Úgy, hogy a helyes értelemben vett C. nem egyéb, mint a legérzékibb ösztön erejének magasabb cél szolgálatába való állítása. Más szóval: a C. a nőtlenségen felül az állandó és tökéletes szüziességnek Isten országa érdekében való felajánlása.

Igaz, hogy az ily értelemben vett C. elfogadására és lelkiismeretes megtartására nem mindenki hivatott. Ehhez erősebb akarat, szilárdabb jellem, magasabbrendű világnézet, áldozatos szellem és főként isteni kegyelem, felsőbb hivatás, különös kiválasztottság szükséges: „Qui potest capere, capiat.” „Aki fel tudja fogni, fogja fel.” (Máté 19, 12.)

De kérdezem, ha a C. csak keveseknek, csak a kiválasztottaknak való, akik „A mennyek országáért” áldozatot tudnak hozni, akkor ez a kiválasztottság elsősorban nem Krisztus papjainak való-e és azoknak, akik kimondottan tökéletességre szánták el magukat vagyis a szerzeteseknek?

Krisztus Urunk oly anyának fia kívánt lenni, aki szüziességi fogadalommal szentelte magát Istennek és azt meg is tartotta. Az Úr Jézus maga is élete végéig nőtlen és szüziessé maradt. Nem illik e, hogy őt ebben is éppen azok kövessék, akik leg-

szorosabb értelemben vett szolgálói és tanításának hirnőkei?!

A Szentírás tanúsága szerint a szüzies nőtlenség tökéletesebb állapot, mint a házasság. Hát akkor ezt nem-e elsősorban azoknak kell követni, **akiknek** a hivatása is a legmagasabbrendű?!

A pap Spengler Oswald szerint közvetítő a testi és lelki élet között, tehát ő ne legyen egészen testi, mint a többi ember! Tudjon nagyobbat merni, nagyobbra buzdulni! Tudjon a köznapiság alsó rétegeiből kiemelkedni, eszményt megvalósítani!

„A pap pálmának született és nem kúszó növénynek!” A pap a lelkesülés magaslatait járja és nem az önzés és élvezet poros tömegországútját!

7. FEJEZET.

Mire jó a Celibátus?

A pap minden erényben vezessen! A legnehezebbekben is!

Régezte a hadvezéreknek rendszeren azokat választották, akik termetre, testi erőre, ügyességre és vitézségre fölülmúlták a többieket.

Az ószövetség is kiemeli a vezérek magas termetét. Pl. „És vala egy Saul nevű fia, választott és jeles és nem vala Izrael fiai között nálánál különb férfi, vállától és azonfelül kitűnő az egész nép felett.” (Kir. 9. 2.).

Ott van Góliát a filiszteusok hatalmas vezére. A magyar történelemben Szent László, aki egy fejjel múlta fel magasságában minden alattvalóját.

A pap is tűnjék ki hívei között! Ne izomerejé-

vel, ne termetével, ne hústömegével, hanem a lélek erejével, akarata hősiességével, áldozatának elszántságával, a másik nemtől való függetlenség átlagfelettségével!

A C. összekötte a szent tisztasággal az Ego-t Superego-vá, Makroanthropos-szá emeli és tökéletesíti.

A c. egyházi személy nagyobbá nő a természeténél. Tehát nem a Nietzsche szerint való íróasztal-féle, kigondolt átlagfeletti ember, hanem valóságos Übermensch!

Viszont a katolikus egyházból kilépett Döllinger hittudósnak, az u. n. ókatolikus felekezet megalapítójának igazat adunk e kijelentésében: „Mihelyt megszüntetjük a papi nőtlenséget, a papság rögtön iparrá fajul.”

„Wer für die Welt etwas tun will, darf sich mit ihr nicht einlassen.” (Goethe.)

Az eszményi cél szolgálatába állított C. hatalmas lendületet, hihetetlen lelkesedést és természetfölötti kedvet kölcsönöz a követőjének. Megóvja jellemének szétforzácslásától, céljának eltöredékesedésétől. Működését életegységbe szorítja!

A nőtlen és szűzies János apostolt küldte az Úr, hogy a húsvéti asztalt elkészítse. A C. a katolikus pap János-albája. A fényes kazula a misézőnek csak külső, ideiglenes ékessége. Ellenben a C. a „szeplőtelen oltár” szolgálatában, lelkének állandó fejedelmi díszöltözete!

XI. Pius pápa, a katolikus papságról írt apost. körlevelében (1935. dec. 20.) így ír a C.-ről: „A keresztény papságnak magasztossága vagy Szent Epiphanius szava szerint: hihetetlen tisztessége és méltósága, már magában is igazolja a C. kívá-

natosságát és az egyházi törvény észszerűségét, amely azt a papok számára kötelezővé teszi. Mert, akinek hivatása még az angyalokénál is fönsége-sebb, akik „az Isten előtt állnak” (Tób. 12, 15.), annak, nemde, erejéhez mérten mennyei életet is kell élnie? Akinek magát egészen arra kell szánnia „ami az Úré” (Luk. 2, 49; Kor. 7. 32.), annak, úgy-e bár, kötelessége a földi dolgoktól elszakadni és a *mennyei hazának életét már a földön elkezdni.*” (Fil. 3, 20.).

A katolikus vallás oly igazságokat is tanít, amelyek felülmúlják az emberi értelmet. A katolikus istentisztelet (főkép a szentmise) és a szentségek erősen belekapcsolódnak a természetfelettiébe. Illő tehát, hogy az istentiszteletet végző pap is valamikép és bizonyos mértékben a természet felett álljon.

Máté evangéliuma szerint a mennyben már nem lesz nemi élet: „In resurrectione enim neque nubent neque nubentur, sed erunt sicut Angeli Dei in coelo.” „A feltámadáskor nem házasodnak, sem férjhez nem mennek, hanem olyanok lesznek, mint az Isten angyalai a mennyben.” (Mát. 22, 30.) Ime a c. pap már e földön hasonlónak válik az Ég megdicsőültjeihez! Homo angelicus-szá magaszosul!

8. FEJEZET.

A vér áldozata.

A C. egyúttal a pap és szerzetes *áldozati jelle-gével* is összefügg.

A keresztény világnézetnek és életnek egyik alaprugója és feltétele az áldozatosság. E szem-

pontból is nagy szerepe van a C.-nak. Isten a *hit terén* az emberi értelmet felülmúló igazságokat nyilatkoztatott ki. Az *áldozat terén* pedig Isten az emberi átlagtermészetet felülmúló magasságba emeli kiválasztottait példájával, tanácsaival és kegyelmével.

"The spiritual essence of blood is sacrifice." (A vér lelki lényege áldozat), mondotta Chesterton.

Tanításunk e téren is nagy fokban példánkra támaszkodik.

Micsoda, tettekben, áldozatban, életben meg nyilvánuló nemes példa a hívekre a nőtlen és tiszta életű, önfegyelmezett pap!

Az Úr Jézus mondotta: „Ha valaki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel keresztjét és kövessen engem.” (Máté, 16, 24; Márk. 8, 34.)

A szerzetes és a római szert. katolikus pap fogadalomtételétől, illetve felszentelésétől kezdve, élete végéig hordja e Krisztus ajánlotta keresztet. Egyik fája, darabja, ága: a Breviárium, a másik: a szent tisztasággal egybekötött C.

Nincs nap, amelyen e keresztet szabad volna leraknia válláról.

A házas élet is áldozattal, néha sok, nehéz, állandó áldozattal jár. A házasság sem szabad árterület az érzékiség számára.

Ha a házasságban nincs erkölcsi fék, akkor az ösztön ott is állati elaljasodásnak nyithat, tárhat kaput.

Akár a házasságról, akár a nőtlen vagy hajadon életről legyen szó, a keresztény vallás mindenütt követeli a test alárendelését a lélek alá; követeli a nemi ösztönnek az erkölcsi élet medrébe való észszerű leszorítását.

Már most a c. pap és szerzetes éppen az életfogytiglan tartó tiszta élet áldozatával a nőtleneknek, hajadonoknak és házásoknak egyaránt fényes, ragyogó példát, biztatást, igazolást és erősítést ad. Őket biztosítja az erkölcsi törvény követésének lehetőségéről. Élő zálog erre a saját személye.

9. FEJEZET.

A nagy családeért.

„Azt akarnám — írja Szent Pál apostol — hogy gond nélkül (sine sollicitudine) legyetek. Akinek nics felesége, arra gondol, ami az Úré, hogyan tessék Istennek. Akinek pedig felesége van, arra gondol, ami a világé, hogyan tessék feleségének és meg van osztva.” (I. Kor. 7, 32—33.)

Isten szolgája a kis, törpe, vérbeli család helyett egy nagy családnak lelki, magasabb irányú és felsőbb fokú atyja akar lenni. A kis családnak gondja helyett a nagy családeét, híveinek összeségéét veszi magára.

Ahogy XI. Pius pápa is mondja a kat. papságról írt körlevelében (1935. dec. 20.): „Aki állandóan a hívek örök üdvösségét gondolni és a lelkek javára az isteni Üdvözítő munkáját folytatni tartozik, annak talán nagyon is kívánatos a családi gondoktól mentesülni, amelyek különben tevékenységének jelentékeny részét igényelnék.”

Dr. Eberle hívja fel a figyelmet arra, hogy család, asszony, gyermek pompás dolgok. Az emberek szokott, rendes életberendezéséhez tartoznak. De az emberiség a maga egészében nemcsak a rendes-

re, hanem a rendkívüli is rászorul. Rendkívüli tudásra, rendkívüli felfedezésre, rendkívüli áldozatra, bátorságra, önmegtágadásra, hősiességre, főképp válságos időkben. Hát a vallás is megköveteli a rendkívülit, még jobban, mint bármely más életmegnyilvánulás. Ilyen rendkívüliség a vérbeli atyaság helyett a tágabb, nehezebb, felelőséggel teljesebb lelki atyaság.

A középkor lovagjainak jelszava volt: „Un Dieu, un roi, une dame.” „Egy Isten, egy király, egy hölgy.” Az Egyház lovagjainak, szolgálatára szentelt férfiainak jelszava: „Un Dieu, un Christ, une Église!” „Egy Isten, egy Krisztus, egy Egyház.”

Isten szolgájának jegyese az Egyház. Érte hevül, az ő érdekéért fáradozik. „Egészen szép vagy bárátnóm és makula nincsen benned.” (Ének. én. 4, 7.) A pap és szerzetes szeresse e szent jegyesét, „amiképp Krisztus is szerette az Egyházat és önmagát adta érte a végett, hogy megszentelje és dicsővé tegye magának az Egyházat, hogy sem folt, sem ránc, sem más efféle ne legyen rajta, hanem legyen szent és szeplőtelen”. (Ef. 5, 25—27.)

De az Úr Jézus nemcsak az Egyházat, hanem a klerusát is szügiesnek, szeplőtelennek tervezte. Mert íme: *Az ószövetségnek vérségi utódláson alapuló papsága helyett az újszövetség papságát a papszentelés által lelkileg nemzi!*

A katolikus klérus lemond néhány testileg maga nemzette gyermekéről, hogy ezeket és tízezreket teremtsen, térítsen, vezessen és biztosítson Isten örök országa számára!

Von Bolz Erwin, a japán császár volt udvari orvosa a japánokról szóló munkájában írja: „Ha a japán hadba vonul minden családi és szerelmi kö-

teléket szétvág. A család neki és ő a családnak meghalt. Minden személyi ígényről lemond és egyedül egy eszményének, a Hazának szenteli magát.”

Amikor mi papok az Ecclesia militans soraiba léptünk, mi is egy eszménynek szenteltük magunkat: leköteltük magunkat az Isten országa javára. Nem engedhetjük hát magunkat pogány népektől megszegényíttetni. Nem engedhetjük magunkat családi kötelektől guzsba kötni.

A nő és a gyermekek valahogy válaszfalat állítanak a lelki atyaság és a vérbeli atyaság közé. Érzelmi és érdek-gátlást jelentenek a pap lelki működésében.

Maga Jézus mondja, hogy a férfi a feleség kedvéért elhagyja apját és anyját. Szent Pál is azt mondja: „Ember elhagyja atyját és anyját és feleségéhez ragaszkodik és ketten lesznek egy test.” (Ef. 5, 31.) Tehát az Úr Jézus és Szent Pál szerint a feleség még a szülőknél is jobban leköti a férfi lelkét, testét, gondját, szeretetét. Hát akkor, hogyan lenne a feleség fék, gátlás, terhelék a lelkipásztori működésre?

Hogy a feleség mennyire le tudja kötni a férfit, arra az Úr Jézus a visszautasított vacsoráról szóló példabeszédében is kioktat bennünket.

Ime: „Egy ember nagy vacsorát szerze és sokakat meghiva. És elküldé szolgáját a vacsora órájában megmondani a hivatalosoknak, hogy jöjjenek, mert már minden el van készítve. És kezdék magukat mindnyájan sorra mentegetni. Az első mondá neki: *Földet vettem és ki kell mennem megnézni azt: kérlek téged, ments ki engem!*

Másik meg mondá: *Öt iga ökröt vettem és me-*

gyek megpróbálni azokat: *kérlek, ments ki engem!*

Más ismét mondá: *Feleséget vettem, azért nem mehetek!*" (Luk. 14, 16—20.)

Ime, a két előbbi meghívott kimentí magát: „Kérlek ments ki engem!”

Csak az, aki feleséget vett, *nem menti magát!* Egyszerűen, kategorikusan kijelenti: „Feleséget vettem, azért nem mehetek.”

Milyen pompásan jellemző, tanulságos és sokat mondó ez a nagy különbség az isteni mester e példabeszédében!

Ezért mondhatta joggal VII. Gergely pápa: „Nem szabadítható fel az Egyház a világiak szolgasága alól, ha csak előbb az egyháziak nem szabadulnak a nőktől.”

A pap tehát ne legyen egy-két emberé! Ne legyen lekötve egy fészekhez. Ő legyen valamennyié, osztatlanul.

„Mindenkinek mindene lettem”, mondja magáról Szent Pál apostol. Ilyen legyen a jó pap is. Két-három, tíz ember helyett százaknak és ezreknek gondviselő, szerető, értök dolgozó atyja!

A C. nem a papság önkizárása a népközösségből, hanem minden erejének érte való felszabadítása!

A pap, ha családja volna, a világi hatóságokkal is erős függő viszonyba jutna, amit már Valentián római császár is hangoztatott. Viszont a C. olyan érdektelenségbe és függetlenségbe emeli a papot, amelyet a házas élet csak legritkább esetben enged meg.

A nőtlen egyházi férfiakkól kerültek ki a Leók, akik Attilával, a Szent Ambrusok, akik a Theodosiusokkal, a Hildebrandok, akik a Henrikékkal és

a Piuszok, akik Napoleonnal mertek szembeszállni.

Az Egyház legnagyobb apostolai, legragyogóbb csillagai, legcsodásabb szellemóriásai a C. talaján nőttek ilyenekké.

Ha valaki ismeri a mai világvárosok külvárosai-
ban vagy a legelhagyatottabb tanyákon működő
lelkipásztoroknak szinte emberi méltóságot sértő,
nyomorult viszonyok között felőrlő, apostoli tevé-
kenységét, meggyőződhetik róla, hogy minderre
csak a nőtlen papság vállalkozhatik és képes.

Csak egyetlen példa, még pedig nem katolikus
papnak szájából, hanem egy protestáns, szabadelvű
lapnak megállapításaiból.

A „John Bull” c. angol protestáns lap 1930. nov.
száma szószerint a következőket írja:

„*Ma is vannak szentek, vannak hallgatóg hő-
sök a római katolikus Egyházban, akik mindenről
lemondva, nagyobb városainknak legnyomorultabb
negyedeiben szegénység és alázatban önfeláldozó
életet élnek. Férfiak, mint Ring esperes, Pater Hig-
ley, Pater Beardon katolikusoknál és protestánsok-
nál csodálatot és szeretetet keltenek. Mi sem ter-
mészetesebb, hiszen ezek a papok, akik az East
Endben (London keleti külvárosa) dolgoznak, asz-
ketizmusokban kiváló lelki szépségnek jeleit mu-
tatják.*

— Nehéz behatolni ezeknek a papoknak igazi
belső életébe, mely telve van az áldozatnak szelle-
mével és csak esetenkénti megfigyelésből ismerhet-
jük meg életüknek hősi mivoltát. *Valóságos kinyi-
latkoztatásként hat egy East End-i plébánián való
látogatás. Egy asztal, egy pár szék, s néhány teo-
logiai könyv mindaz, amiye egy ilyen plébánosnak
van. Műdfelett szegények ők, mert szűkös jövedel-*

müket sem magukra költik, hanem népükre. Többen közülük annyira nem gondolnak saját szükségleteikre, hogy szemmeláthatólag sorvadnak a nélkülözéstől. Van egy ezek közt az East End-i papok között, aki tizenöt év óta el nem hagyta egy izben sem nyomorúságos plébániája területét, aki soha semmit meg nem enged magának szórakozásból és még a dohányzásról is leszokott, hogy az őt körülvevő rettenetes szegénységen tudjon enyhíteni. Nemrégiben eladta az egyedüli kényelmi eszközét, a karosszékét, hogy ennivalót vehessen egy éhező családnak. Tél folyamán sohasem fűt, mert sok anya és gyermek húzza át a telet körülötte fűtetlen szobában. S állandóan, éjjel-nappal a reálsruolóknak rendelkezésére áll. Nem néz arra, hogy ki az, aki hozzá fordul: katolikus, protestáns, zsidó vagy hitetlen. Sokan a családtagok közül, kik brutális férjtől vagy apától félnek, hozzá menekülnek és nem eredménytelenül. Hány szerencsétlen lelket mentett meg már a börtöntől, a haláltól, a Themse hideg hullámsírjától?!

— Egy másik papnak *egyedüli öröme az évben, hogy egyszer egy napra elviheti az East End gyermekeit kirándulásra.* Sajnos — mondta ez a pap — nem engedhetem meg magamnak egyszerűen többször évente ezt az örömet, de *felér egy világbirodalommal* az, ha látom a gyermekek vidám arcát! Egy alkalommal a gyermekek iránti szeretetemet valaki nagyon is szószerint értelmezte: *mikor ajtómat nyitottam, a küszöbön egy mosolygó pólyásgyermeket találtam.* Felemeltem a drága kincset s adtam neki egy kevés melegített tejet. Aztán elindultam, hogy híveim között valakit keressek, aki magához venné a talált gyermeket.

Nem volt nehéz valakit találni, mert az East End-i emberek nagyon szeretik a gyermekeket. Egy gyermek mosolya elég nekik ahhoz, hogy az életnek keserőségeivel megbarátkozzanak.

— A londoni East End papjainak minden mesterséghez kell érteniök. Egyik közülük a *minap beállott helyettes pincérnek*, mert egyik hive, akinek felesége otthon súlyos betegségben feküdt, nem kapott szabadságot a főnöke azzal fenyegette meg, hogy elbocsátja, ha szolgálatát csak egy napra is abbahagyja. *A plébános felajánlotta magát helyettesnek* s a tulajdonos, akit az eset nagyon meglepett, *elfogadta az ajánlatot*. A plébános esténként olyan pontosan és ügyesen szolgálta ki a vendégeket, hogy amikor a pincér újra felvette a szolgálatát, a vendéglős *állandó alkalmazást kínált* a jó papnak.

— Érdeemes megnézni — folytatja a „*John Bull*” — egy plébániatemplomot vasárnap reggel. *Páter Higley* templomában láthatni a legnemzetközibb társaságot. Egy malakkai, aki most érkezett a singaporei hajóval, az oltár előtt térdel. Mellette angol felesége két aprósággal ájtatosan emeli tekintetét a Madonna képe felé. Körülöttük fehérek, feketék, sárgák. S amikor a csengetyű a Sanctus-ra szól s a pap felmutatja a *szent Ostyát*, mély, áhítatos csönd, mint egy nagy szent lepel borul reá és fogja egybe mind ezt a társaságot.”

(A John Bull cikkét a Nemzeti Újság 1930. nov. 30-i száma is közölte.)

Vajjon képes volna-e ilyen hősies, önfeláldozó életre pap, akinek otthon talán betegeskedő felesége és több gyermeke szegénységben, gondban

sinylődik és akik állandó felügyeletre, nevelésre, ellenőrzésre szorulnak.

A magánházak és kórházak ragályos betegeihez nem megy-e nagyobb biztonsággal, kisebb félelemmel, szívesebben a nőtlen pap, mint a házas, aki joggal aggódhatik övéinek egészségéért!

Az 1914—18. világháborúban mi katolikus papok félelem és aggályoskodás nélkül látogattuk és szentséggel láttuk el a kolerás és hastifusz betegek százait. Akárhányszor előfordult, hogy a kolerás betegek gyóntatás közben, amikor egészen közel kellett hozzájuk hajolnunk, egymásután szennyeztek be hányásukkal mellünket, úgyhogy többször csak azért kellett megszakítanunk a gyóntatást, hogy némiképp megtisztogathassuk ruhánkat.¹

A papnak és szerzetesnek mindenkor mozgósítási állapotában kell lennie, hogy hitéért és meggyőződéséért börtönbe, száműzetésbe, gyalázatba, halálba menjen. Hiszen vallási, politikai és forradalmi felfordulások alkalmával a klerus kerül az első tűzvonalba, ő a legfőbb ütközőpont, rajta, mint védtelenre önti ki minden ellenség gyűlöletének, haragjának, bosszújának minden mérget.

Hogy a hittedjesztők számára micsoda óriási előny a C., azt alig szükséges bővebben bizonyítani.

Egyes esetekben családos, sok gyermekes szülő többet tehet Istenért, Egyházért, a lelkekért, mint sok lanyha, közepes értékű pap. De nagy általánosságban és egyébként egyenlő vagy hasonló körülmények között a nőtlen pap mindig jobban ér-

¹ Lásd bővebben: Tower V.: „A katolikus hitvallás.” II. kiad. Bpest. Szent István Társ. 395—397. old.

vényesítheti tehetségét, apostoli lelkületét és buzgóságát Isten országának érdekében, mintha nő és családos volna.

10. FEJEZET.

„Non de hoc saeculo.“

Krisztus isteni parancsa így szól: „Keressétek először az Isten országát!” Ámde ez az ország éppen az ő szavai szerint „Non est de hoc saeculo! Nem e világból való!” (Ján. 18, 36.)

Illő tehát, hogy Krisztus szolgálói is, amennyiben ez emberileg lehetséges, szintén törekedjenek „nem e világból valók” lenni. Szinte anyagi módon éljenek. Távol tartsák magukat a házasságtól és a nemi élet minden tudatos és szándékos élvezetétől.

Már a ruhánk is jelzi, hogy nem e világból valók vagyunk. De ez csupán külsőséges jelkép. Viszont, a szigorú szerzeteseket kivéve, legtöbbször a valóságban más úton s módon alig igazolhatná és bizonyíthatná, hogy élete mintegy nem e világból való. Hiszen a legtöbbször megvan a mindennapi kenyere, lakása és ha nem is sok, de éppen elégséges pénze, biztos megélhetése, többé-kevésbé tisztelt állása és eléggé egészséges foglalkozása.

Mivel is igazolhatnánk komolyan a nem e világból való voltunkat, ha legalább egy közös, nagy válaszfal nem volna köztünk és a világ között. Ez a C.!

Külső ruhánk csak jelzi, hogy nem e világból való világnézet hívei vagyunk, a C. ezt hangsúlyozza, igazolja, bizonyítja, tetté érleli!

„Isten szolgájának — írja Dr. Eberle — meg kell engedni, hogy a vallási és metafizikai világ felé bizonyos egyoldalúsággal forduljon; már csak azért is, hogy bizonyos természetes ellensúlyt teremtsen azok ellen, akik csak a földnek, az anyagnak és a napnak szolgálnak. Hiszen van elég rab-szolgája az ösztönéletnek, a túlzott erotikának, van elég állandó vendége az éjjeli mulatóknak és a Venus vulgivava szerelmeseinek.

Nem szükséges-e, hogy olyanok is legyenek, akik megmutatják, hogy az ember képes az ösztönöket megfékezni és hogy tud a természetes kívánságok fölött szuverénül uralkodni?

Akadnak elegen, akik a fényűzés és kényelem bálványozói, akik azt hiszik, hogy pezsgő, káviár, ludmája-pástétom, pehelydunna, selyem-pizsama és chinchilla-köpeny nélkül nincs is értéke az életnek. Nem kell-e akkor olyanoknak is élni, akik mutatják és bizonyítják, hogy víz, kenyér, főzelék, durva kámzsa és szalmazsák mellett, nő és pezsgő nélkül is egészséges, megelégedett, vidám hosszú életű és boldog lehet az ember?”

A papok és szerzetesek nem érdemelnék meg, hogy őket komolyan vegyék, ha az ő életük is csak az átlag nyárspolgár színvonaláig érne és legalább egy fontos és nehéz pontban nem mutatnának fel átlagfelettséget.

11. FEJEZET.

A Celibátus egyéb jó oldalai.

A C. megóvja a klérust a kaszt-intézmény keletkezésétől, a kaszt-szellemtől és az ezzel járó káros következményektől.

Hiszen a kaszt örökletes "Cast is in its essence, hereditary" (Gandhi). A kasztban a hatalom, kiváltság és előjog atyáról fiúra száll. Csak bizonyos családok tagjai tartozhatnak a kasztba, a többi ki van zárva. A következménye az, hogy a kasztos család tagjai akkor is részesülnek az előjogokban, ha alkalmatlanok is a szent hivatásra.

Ellenben a C. révén *minden* alkalmas férfi előtt nyitva áll a papi pálya. Születés és vagyoni állapot e tekintetben nem számít. A C. megnyitotta az utat az egyházi pályára még a legalacsonyabb osztályok gyermekei számára is, egészen a pápaságig.

A C. eltörlése a nepotizmust szolgálná. Képzeljük el, hogy egy püspöknek fiai a papi pályára lépnének. A püspöktől, mint vérbeli atyától, alig is lehetne rossz néven venni, ha a kanonoki stalumokba és a legjobb plébániákra saját gyermekeiket nevezné vagy neveztetné ki — a méltóbbak mellőzésével.

Hiszen még egyik-másik nőtlen pápa és püspök sem tudta magát teljesen kivonni a vérség hatása alól, pedig náluk nem is feleségről és saját gyermekeiről volt szó, hanem csak rokonokról. Mily hatással lettek volna rájuk a feleség és saját gyermekeik.

A C. rengeteg és keserves csalódástól is megmenti a papot. Épen a papot! Hiszen tapasztalati tény, hogy gyakran ép a legjobb, a legbecsületesebb, legszelídebb lelkű férfiak fognak lángot oly nők iránt, akik nem méltók hozzájuk. Fordítva is igaz. A legjobb nők néha rossz, komisz, goromba, durva, részeges, önző férfiak karjába esnek.

Sajnos itt is érvényesül az elv, hogy az ellentétek vonzzák egymást.

A méltatlan nő a pap jóságával, hűségével, szentségével, jóhiszeműségével és megkötöttségével könnyen visszaélhet.

Eszembe jut a következő párbeszéd: Az egyik: „A házasság hasonlít a sorsjegyhez.” A másik: „Nem igaz, mert sorsjegyen néha nyerhet is az ember.”

Hát bizony, ha a pap egyénileg nyerne is a feleséggel, a szent ügy azonban, amelyet képvisel bizonyára nagy ritkán.

Mulford Prentice, a csaknem minden nyelven olvasott amerikai (tudtommal protestáns) író a C-ről így vélekedik: „Sok vallásban kötelező a papi nőtlenség. De nem azért, mintha a magasabb értelemben vett házasság a papokat lealacsonyítaná, hanem mert egy igazi pap, egy csaknem isteni ember számára a föld látható felén nem található meg az a nő, aki neki lelki része lehetne.” („A Győzedelmes Élet.” Bpest. III. kiad. 83. old.).

De tegyük fel a legjobb esetet, hogy a pap eszményi feleséghez jut. A papok legtöbbszörnek nincs annyi jövedelme, hogy családját tisztességesen el tudná tartani és gyermekeit a saját állásának megfelelő nevelésben tudná részesíteni. A pap pedig nem lehet egykés apa!

A hívek is kétségen felül nagyobb bizalommal közelednek a nőtlen paphoz, mint a nőshöz. Különösen a gyóntatószékben.

Napoleon mondotta: „Én azon a nézeten vagyok, hogy a papok, ha akarnak, megnősiülhessenek, ámbár óvakodnék nőspapnál gyónni — az min-

dent elmondana feleségének.” („Worte Napoleons” Leipzig, évszám nélkül 243. old.).

A vörös forradalom idején történt Nagykanizsán: Az egyik nő mondja a másiknak: „Most már papjaink is házasodni fognak.” Mire a másik: „Nem is fogok többé gyónni náluk.”

Habár teljesen alaptalanul, mégis attól tarthatnak a gyónni kívánó hívek, hogy a nős pap lelkéből, ha nem is közvetlenül, de valamelyes, talán akaratlan módon, „kicsúszhatik” valamelyes szó vagy kifejezés, amellyel önkénytelenül elárulhat vagy sejtetthet valamit hitvesével, akivel *annyira állandó és bizalmas* viszonyban él.

A középkorban, amikor a papság egyuttal világi hatalmat és földi jólétet jelentett, sokan kísértésbe eshettek, hogy a tisztán földi jólét indító okából pappá legyenek. Sőt ez az indító ok ma is sok ifjút csábíthatna a papi pályára. E földies és alantas indító oknak hatalmas ellensúlyozására szolgál a C.

Van a C.-nak még egy, ritkán értékelt, pedig fontos hatása. Vigasztaló, megnyugtató, felemelő hatású azokra, akik saját hibájukon kívül elestek a házasságkötés lehetőségétől.

Ide tartoznak a pártában maradt idősebb leányok, a nyomorékok, valamely a másik nemet visszaretentő fogyatkozásban szenvedők, pl. vakok, félszeműek, púposak, hebegők, állandóan betegek, epileptikusok stb.

Az ilyen, a házasság lehetőségéből kirekesztett személyek milliói épen az Egyházban nagyrabecsült és értékelt C. alapján már nem tekintik az ő hajadon illetve nőtlen állapotukat értelmetlennek,

megalázónak, szégyenteljesnek, sajnálatra méltónak, másodrangúnak vagy megvetendőnek.

Mert nagy elégtétellel látják, hogy a nőtlen illetve hajadon állapotot nagyon sokan, sőt épen az Egyház legelőkelőbb lelkű elemei, keresve keresik. Erre az állapotra számtalanok ünnepies ígéretet és esküszerű fogadalmat tesznek. Ezt kitüntetésnek, kiválasztottságnak tekintik. A házasság lehetőségétől megfosztott világiak vigasztalással, sőt örömmel és megnyugvással tudhatják, hogy Isten és az Egyház a szűzies állapotot a házasságnál is tökéletesebb állapotnak minősíti, áldásával kíséri, törvényeivel védi és a síron túl kivételes jutalomban részesíti!

A C. pénzügyi és gazdasági előnyei sem megvetendők.

Mennyi pénzt vonna el a közjótékonyágtól a papnak, püspöknek, kanonokoknak stb. családja.

Idevág a hittenjesztők fenntartása is. Kuypers szerint egy nő angol protestáns hittenjesztő legmagasabb évi fizetése 450 angol font. Ellenben a nőtlen katolikus hittérítők fenntartására az Egyház átlag 25 fontot számít. (Kuypers: Clerical Celibacy. London. 1940. p. 19.)

12. FEJEZET

A Celibátus mint bizonyíték.

A C. az Egyház fájának egyik legszebb, legillatosabb virága.

A C. a katolikus papság mélységes, élő hitének és áldozatos hivatásának fényes bizonyítéka.

A katolikus klérusnak C.-a azonban egyuttal élő és beszédes bizonyítéka a katolikus egyház isteni

eredetének és jellegének, valamint időálló erejének is.

Az emberi természetet és a legerősebb ösztönök egyikét ekkora erővel támadó vagy fékező intézménynek évezredet meghaladó ideig és a félvilág területén való fenntartása, hozzá fegyver, szurony és börtön nélkül, pusztán emberi tekintéllyel lehetetlen lett volna.

Mily találóan mondja Fenelon: „Hej, ha az emberek alkották volna meg a katolikus vallást, bezeg másképp alkották volna meg. Bezzeg a klérus C.-ára még gondolni sem mertek volna.”

Valóban a katolikus Egyháztól elszakadt vagy rajta kívül keletkezett kb. 400 keresztény felekezetből egyetlen egy sem merte lelkészeitől a C.-t megkövetelni.

A katolikus Egyház sem ajánlotta, védte, sürgette és követelte volna meg a klerus C.-át, ha nem lett volna meggyőződve arról, hogy ez a követelése mérhetetlen erkölcsi tőkét tartalmaz az Egyház, a klerus és a hívek javára.

Ha pedig az Egyház isteni alapítójának példáját és szándékát követve, reánk szerzetesekre és latin szertartású katolikus papokra a C. és a breviárium keresztjét rakja és e keresztnek életfogytiglani viselésére kötelez, ne felejtjük el, hogy ennek fejében az Úr minket — ceteris paribus — a többi embernél jobban is szeret, több kegyelemben is részesít és egykor bővebb jutalomra is érdemesít: „Mindaz, aki elhagyta házát... vagy feleségét az én nevemért, százannyit kap és az örök életet fogja örökölni.” (Máté 19, 29.)

Jelen fejezetet hadd zárjuk XI. Pius pápának szavaival:

„A papi nőtlenséget magasztaló fejtegetéseinket nem szabad úgy értelmezni, mintha a keleti Egyház elűtő, de törvényesen bevezetett fegyelmét (t. i. a C. terén) gáncsolni és elítélni akarnók. Egyetlen célunk volt a C. magasztosságának igazságát bizonyítani, amelyet a katolikus papság kiváló dicsőségének tartunk és amely nézetünk szerint az Úr Jézus szentséges Szíve óhajának és szándékainak az ő papjaiban jobban megfelel.” (1935. dec. 20-án k. körl. a kat. papságról.)

13. FEJEZET

A Celibátus árnyoldalai.

Valótlanság, sőt esztelenség volna azt állítani, hogy a C. annyira jó, üdvös és célszerű, hogy ne volnának árnyoldalai, sőt néha súlyos tehertételei.

Senki sem tagadja, mi legkevésbé, hogy a C.-nak természetesen vannak árnyoldalai is.

Íme a legfőbbek:

A katolikus pap mögött, ha még oly szentül és tisztán él is, mindig ott ólálkodik a sárga, sanda gyanú. Ez — Szent Jeromos szava szerint: -- „nulli coelibis credit pudicitiam.” „Egy nőtlen tisztaságban sem hisz.”

A C. törvénye miatt a gyengébbek közül akárhány elesik, elbukik, sőt aposztatál.

Mi több, C. nélkül bizonyára elmaradt volna Luther, Kálvin és több más úgynevezett vallásalapító elszakadása az Egyháztól.

Sok papot öreg napjaiban a C. elhagyatottságra, elhanyagoltságra és részvétlenségre kárhoztat.

A családos embernek, ha szenved, beteg vagy ágyhoz szegződik, van valakije, aki önzetlenül

megosztja vele baját, gondját, szenvedését. Van valakije, akire rábízhatja vagyónát, otthonát, bizalmas ügyeit. A C. ettől sok esetben megfosztja a papot.

Egy vidéki lap közölte a következő kemény kifakadást: „Protestáns lelkészeket a kutya sem meri működési területükön megugatni, mert feleségük atyafisága megvédelmezi őket. A katolikus papot minden kutya megugathatja — bántatlanul.” Van eme panaszban túlzás, de némi igazság is!

Néha nincs a katolikus papnak egy megbízható személye, akire nyugodtan rábízhatná a kulcsot.

De láthatjuk, hogy mindezek az árnyoldalak a *pap személyét* érintik és terhelik. Igaz, hogy az áldozatát, tehát érdemét is növelik.

Ámde a C. értékelésében nem az egyén a főszempont, hanem Isten szándéka, az Egyház érdeke és a hívek java!

Ezenkívül nem az a főkérdés, hogy a C.-nak vannak-e árnyoldalai vagy sem, hanem, hogy ezek túlsúlyban vannak-e annak jó oldalaival szemben.

E földi életben semmiféle irányban sincs százszázalékos megoldás. Semmiféle emberi intézményben és intézkedésben. A C.-ban sincs.

De ha mérlegre helyezzük, az egyik oldalon a C. jó oldalait, előnyeit és áldásait, a másikon a C. árnyoldalait, minden tárgyilagosan gondolkodó és ítélő embernek el kell ismernie, hogy előbbiek hatványozottan túlsúlyban vannak.

Hány autószerencsétlenség történik nap-nap után. Ez az autónak árnyoldala. De a gépkocsinak viszont annyi és oly nagy előnyei is vannak, hogy aki autót vásárolni óhajt, alig gondol ennek veszélyeire.

A napszúrás esetei nem tartják vissza az emberek millióit a napozás áldásának élvezetétől.

A részegség lehetősége és esetei miatt józan embernek nem jut eszébe általános bortilalmat követelni. Ahol megtették, később visszavonták a tilalmat.

A fát nemcsak hasadozott kérgéből, amely néha százados sebhelyeket visel, ítéljük meg, hanem dús lombjaiból, virágaiból és gyümölcseiből!

14. FEJEZET.

A celibátus és a házasság

Kérdés, gyakori ellenvetés, hogy vajjon a C. nem fokozza-e le a házasságot? Vajjon a C. értékelése nem szorítja-e háttérbe a házasságot?

Természetesen itt is az Egyház követelte és magasztosította *szent* C.-ről szólunk. Mert hiszen világos, hogy a nem természetfölötti és szent indító okokból vállalt és a teljes nemi tartózkodással nem együttjáró, pusztán nőtlenség elterjedése nagy vallási, nemzeti és társadalmi báj, bűn és veszély! A dekadencia jele! A nép gyengeségének, erőtlenységének, puhaságának, önzésének, erkölcstelenségének vészes tünete!

Egyes esetekben a házasság állapotát még a természetfölötti indítóokokból vállalt és teljes nemi megtartóztatással járó c. állapotnál is érdemszerűbb és Isten előtt kedvesebb lehet.

Gondoljunk csak egy Szent Monikára, Szent Erzsébetre. Vagy akár egy 8—10—12 gyermekes, valóságos, derék anyára, akire a nagy szegénység, nyomor, betegség, részeges, durva, goromba férfi, be-

teges, nyomorék gyermekek részéről a lelki és testi szenvedések özöne zúdul és mindezt angyali türelemmel viseli.

Ezzel szemben viszont elképzelhetünk egy C.-ban élő, de egyébként kényelmes és hivatását csak immel-ámmal betöltő, lanyha lelkű papot vagy szerzetest.

Isten előtt természetesen elsősorban az egyéni szentség és szeretet mértéke a döntő és csak egyébként egyenlő buzgóság és jóakarát mellett tökéletesebb, érdemszerzőbb és boldogítóbb a szűzies, nőtlen élet.

De még a legtökéletesebb C. sem irányul a házasság intézménye ellen. Nem csökkenti ennek értékét, szükségességét, méltóságát és szentségét.

Hiszen a világnak sok százféle vallása közül ép a katolikus vallás az egyesegyedüli, amely a házasság szentségét, fölbonthatatlanságát, glóriáját *ki-vétel nélkül mindenkor és mindenkivel szemben* hirdette, védte, oltalmazta és érte óriási áldozatokat hozott. Gondoljunk csak VIII. Henrik angol király esetére. Inkább hagyott egy egész országot elszakadni az Egyház testéről és a hívek tizezreit feláldozni, de a házasság elvéből egy jöttányit sem engedett.

Az Egyház csupán azt tanítja, hogy a teljes nemű megtartoztatással járó és szent indító okból vállalt nőtlen élet még a házas állapotnál is tökéletesebb, és az Istennek tetsző életnek előkelőbb módja.

Sőt tovább megyünk: A C. a házasság szentségének védelme, őrzője, bástyafala, megszentelője.

T. i. a C. gondolata, ajánlása, példája ad a vi-

lágiaknak indítást, biztatást, erősítést és erkölcsi támogatást a tiszta önmegtartóztató életre; a fiataloknak a házasság előtt, a házasság lehetőségétől megfosztotaknak pedig a házasságon kívül és szükség esetén a házasoknak is!

Amily mértékben megbecsüljük és értékeljük a C.-t, oly mértékben becsüljük és értékeljük a házasság előtti tisztaságot és ezzel védjük, oltalmazzuk és emeljük magát a házasságot, a házasság élet tisztaságát, szeplőtelen, Isten akarata szerint való megindulását, a házassági hűséget és ezzel a faj egészségét.

A C., helyesebben a klerus szűzies nőtlen élete, még természetfölötti és kegyelmi úton is támogatja és könnyebben lehetővé teszi a házasság előtt való teljes önmegtagadást és a házassági hűség megőrzését.

T. i. a klérusnak a C. megtartásával szerzett érdemei a világi hívek javára is szolgálnak. A C. tisztítja, fertőtleníti és beillatozza az erkölcsi légkört, amelyet mindannyian belékszünk.

Tudjuk, hogy Isten Ábrahám idején tíz igaz kedvéért hajlandó lett volna Sodoma és Gomorha bűnös tízezreinek megkegyelmezni.

Néhány ember ágyban fekvő inaszakadtat hozott Jézus elé. Az Evangélium pedig megjegyzi: „Látván Jézus *azok hitét* „(fidem illorum”), mondá az inaszakadtnak: Bizzál fiam, megbocsáttatnak neked bűneid.” Tehát az Úr nem az inaszakadtnak, hanem az ezt hordozók hitének jutalmául segít és könyörül a betegen.

A szentek egyességének tana szerint a katolikus pap és szerzetes szűzies és nőtlen életének nehéz-

sége, küzdelme, áldozata és győzelme egyúttal a hasonló nehézségben álló világi hívek millióinak javára szolgál. „Egy mindnyájáért!”

A lelki síkban is érvényes az energiák átváltásának törvénye. A szűzies élet az élet imája, érdemszerző áldozati ima a többi emberért!

Ime a C.-nak fajbiológiai, házasságot eszményesítő és vért óvó szerepe és fontossága!

„Van egy fajta küzdelem, szenvedés és áldozat, amelyet a végtelenül tiszta lelkű Úr Jézus nem vállalhatott. E pontban a papnak, Isten szolgájának kell Istent kiengesztelni, neki kell a helyettesítő áldozatot meghozni. Neki kell küzdeni, tűrni és szenvedni, *hogy mások győzhessenek.*” (Huonder.)

Azok a vallások és világnézetek, amelyek nem ismerik, nem értékelik vagy elvben kirekesztik a C.-t, nem ismerik el a házasság felbonthatatlanságát sem. Vagyis megengedik a válásokat és az egymásután következő, újabb egybekeléseket. Ez viszont azonos a folyamatos többnejűség, illetve többférjűség (successiv polygamia illetve polyandria) törvényítésével és szentesítésével.

A C. tehát offenzíva és ríposzt a nyers, önző, vad nemi ösztön zsarnoki szeszélye, túlkapásai, kitérősei ellen és a leghatalmasabb elvi védője a síríg tartó házastársi hűségnek!

A házasság és a szent tisztasággal egybekötött C. tehát nem ellentétek. Mindkettő szinte nemes versenyt tart Isten akaratának minél tökéletesebb teljesítésében. Sőt mindegyik támogatja a másikat felsőbb céljának elérésében.

Mindkettő út a mennyek országába!

15. FEJEZET.

Egy ellenvetés I.

A C. mint eszmény és mint a katolikus Egyháznak ékes virága és áldásos intézménye természetesen ellenmondást is ébresztett, sőt időnként a támadások pergőtüzébe jutott.

Az Egyház ellenségei az ellenvetések, kisebbitések, gyanúsítások, ócsárlások, ráfogások és rágalmak özönét zúditották a C.-ra.

Jelen fejezetben a leggyakoribbnak tetsző ellenvetésnek akarunk a szemébe nézni.

Azt mondják, hogy az állandó megtartóztatással egybekötött C. lehetetlenség. A pap is, a szerzetes is ember. Tehát az ő természetében is jogot kér a két leghatalmasabb ösztön: az éhség és a nemi-ség. Ahogyan — mondják — lehetetlenség étel-ital nélkül fennmaradni, ép úgy lehetetlenség a nemi ösztön kielégítése nélkül élni.

Ennek az ellenvetésnek az az előnye, hogy van benne valami az igazság *látszatából*. Tudvalevő, hogy az a hazugság a legveszedelmesebb, amelyben egy szemernyi igazság is van.

Az igazság az, hogy a nemi ösztön valóban erős, hatalmas, nyugtalanító nagyhatalom, amelynek hatása alól magunkat teljesen kivonni képtelenek vagyunk.

Am a fenti ellenvetésben az óriási tévedés viszont abban van, hogy benne a nemi ösztönt teljesen egy vonalba állítja az önfenntartási ösztönnel.

Hogy a kielégítés szükségét illetve, a kettő nem sorakoztatható teljesen egymás mellé, már abból is kiténik, hogy ételre-italra születésünktől, sőt mondhatni megfogamzásunktól kezdve egészen ha-

lálunkig szükségünk van. Étél nélkül 30—40, ital nélkül 8—10 napon túl nem tudunk élni.

Ellenben a nemi ösztön kielégítése éppen bizonyos koron innen és túl természetellenes és az egészségnek, valamint az idegzetnek óriási kárára válik, sőt bizonyos életkorban egyenesen lehetetlen.

Az éhség és szomjúság mindennap jelentkezik, lölcsönktől a koporsóig. A nemi ösztön csak időnként jelentkezik, a pubertásig egyáltalán nem és a késői korban teljesen elnémul.

Sőt a pubertas előtt a nemi életet a természet maga kemény büntetéssel sújtja!

Az egyes ember elpusztul, ha hosszabb időn át nem táplálkozik. Ellenben az emberi nem továbbra is fennmarad, ha az emberiségnek átlag $\frac{1}{2}$ —2 ezreléke tartózkodik a nemi élettől.

E számba nem is vettük fel az apácákat. Hiszen a C. ellenzői mindig csak a papok és férfi szerzetesek C.-a ellen foglalnak állást.

Azt tudjuk, hogy — főkép a mai nehéz szociális viszonyok mellett — a leányok milliói élnek és hálnak meg házasság és gyermek nélkül, holott az egészséges és termékeny anyaság minden feltételével rendelkeznek.

Ami pedig a nemi élettől való teljes tartózkodás lehetőségét illeti, megvalljuk, hogy erre nem mindenki képes. Ép oly kevéssé, mint ahogy nem mindenki képes és hajlandó, hogy örökös szegénységet vagy engedelmességet tartson. És ép oly kevéssé, mint ahogyan nem mindenki való katonának, orvosnak és mint ahogy *nem mindenki válik hőssé!*

Igenis valljuk, hogy a C. nem mindenkinek való, mert az rendkívüli eszményiséget, jellemke-

ménységet, áldozatkészséget és hatalmas akarat-erőt feltételez.

Képzeljünk csak el egy vallástalan, elkényeztetett férfit, aki olvasmány, élvezet, társalgás dolgában soha mértéket nem tart, határt nem ismer, akit hivatásos munka nem köt le és aki az önfegyelmézést soha nem gyakorolta. Az ilyen fajta emberről magam is elismerem, hogy a nemi ösztönének *állandó és teljes* fékezésére képtelen.

De viszont, hogy az állandó nemi megtartóztatás biológiailag lehetséges, azt ma már annyi és oly világhírű orvosok és természettudósok elismerték és megállapították, hogy nem is tartom szükségesnek hosszú névjegyzéküket újra felsorakoztatni. Ezeket az ifjúság tiszta lelkének megóvására szánt minden valamire való könyvben megtalálhatjuk. A pedagógusok közül pedig legalaposabban F. M. Förster igazolta a nemi megtartóztatás lehetőségét. („Sexualethik u. Sexualpädagogik” c. híres munkájában.)

A nemi kérdésnek nem kisebb tekintélye, mint Mantegazza Pál orvos és elmegyógyász mondja: „Annyit bizonyosan tudok, hogy már sok embert láttam, akiket a nemi kicsapongás végső erőtlenségre, hülyeségre és bénaságra juttatott. Annyit tudok, hogy legalább húsz betegséget sorolhatok fel, amelyek nemi kihágások gyümölcsei lehetnek. De még nem láttam egyetlen betegséget, amelyet a tisztaság okozott volna.”¹

Valóban az orvostudomány nem ismer ma sem betegséget, amelyet a nemileg tiszta élet és érintet-

¹ Idézve találtam: „Schönere Zukunft.“ Regensburg. 1940. Nr. 41—42; 492. old.

lenség okozna. Ellenben számos és rettenetes bajok származnak a nemi ösztön szabados és korlátlan kielégítéséből. Sőt a nemiséggel való visszaélés egész nemzeteket pusztított ki.

Ezért nevezi a magyar Geniusz is a nemi erkölcsstelenséget *fajtalanságnak*, azaz fajpusztításnak, fajfosztásnak!

Egy nép pusztulását sohasem a vér-ontás, hanem nagyon gyakran a vér-rontás okozta, amelyet nem az önmegettartóztatás, hanem ellenkezően, a nemi ösztön szertelen és túlzott kielégítése idézett elő. Viszont a tiszta lelkiismeret és az acélozott jellem az egyén és nemzet egészségének egyik alappillére.

Már Comte mondotta egyszer, hogy azokat a kontár orvosokat, akik tanácsaikat csupán az ember állati részére szabják, helyesen „állatorvosoknak” kelelne minősíteni. Mily helytelen és megalázó felfogás, amely az embereket úgy fogja fel, mintha mindegyik csupa nemző és szülő állat volna, minden felsőbb törekvés, tisztaságérzet, erény-vágyás, önfegyelmelés, lovagiasság és hivatásszerű szent ételszolgálat nélkül. Mintha nem is volna jellemünk és lelkiismeretünk, csupán ösztönünk.

A nemi élvezet gáttalan kielégítése nyílt sebbé válik, amelyből a leundokabb és egyénre, hazára, társadalomra egyaránt legveszélyesebb pondrók kelnek ki és sokasodnak el: magzatelhajtás, gyermekek kitevése, törvénytelen gyermekek, válópekerek, elválások, féltékenységi jelek, házasságtörések, ártatlan lelkek megrontása, szemérem elleni bűncselekmények, a legkülönbébb nemi betegségek, idegbajok, vérhaj, agylágyulás, nemi erő-

szak, szülő-, férj- és gyermekgyilkolások, hithagyás stb.

Jól tudjuk, hogy az idegyógyintézetek kezeltjeinek fele, az örültek háromnegyede, a kórházak zsfolt nemi osztályainak 98 százaléka a nemi megtartóztatással ellentétes irányú botlások következményeit szenvedti el!

16. FEJEZET.

Egy ellenvetés II.

Levél egy barátomhoz, aki szintén támadta a C.-t, azon a címen, hogy a huzamosabb nemi megtartóztatás lehetőségében nem hisz.

„Kedves Barátom! Tagadod a nemi megtartóztatás lehetőségét.

Talán nem is sejtöd, hogy tagadásoddal milyen súlyos, megbélyegző ítéletet alkotsz és nyilvánítsz nemcsak a katolikus papok és szerzetesek ellen, hanem rengeteg világi férfi és nő, ismeretlenek és ismerősök, sőt saját drága övéid ellen is.

Mert, ha oly keményen és meggyőződésszerűen tagadod az állandó nemi megtartóztatás lehetőségét, mondd meg kérlek, van-e bátorságod, van-e szíved ugyanazt állítani a te jóságos, bájos, szeplőtelen lelkű hitvesedről, ha majd egyszer özvegy találna lenni? Avagy ugyanezt feltenni jelenleg még nőtlen fiadról és két hajadon leányodról?

Ugye ökölbe szorul kezöd e kérdésem feltevése miatt? De ne én rám sujts veled, mert én igenis szentül hiszek minden drága hozzátartozódnak feltétlen erkölcsi megközelíthetlenségében. Ellenben éppen neked kell megengedned, hogy

drága övéid vagy megtartóztathatják magukat — vagy...

Ugyanezt a két eshetőséget kell feltenned azokról a házasokról is, akiknek bármely okból, huzamosabb ideig távol kell maradniok másik házastársuktól. Fel mered tenni, hogy mindezek házasságtörő viszonyt kezdenek, ágyasságban élnek a vagy természetellenes, titkos bűnök fertőjébe süllyednek.

Pedig ezeknek a házastársaknak a megtartóztatás még sokkal nehezebb, mint az állandó C.-ra kötelezett egyházi személyeknek, akik folytonos imával, erénygyakorlattal és önfegyelmezőssel állandó tréningben élnek. Amazoknak azért nehezebb még az időleges nemi megtartóztatás is, mert, mint házastársak, a nemi élvezetet már ismerik és *megszokták*. A nemi élet ingere és szükséglete már beidegződött szervezetükbe.

Ahogy könnyebb egy szivarra rá nem gyujtani, mint felében eldobni és ahogy sokkal könnyebb a dohányzást meg sem kezdeni, mint akkor félbehagyni, amikor már szokásunkká rögződött, úgy sokkal könnyebb a papnak a nemi életet meg sem kezdeni, mint a házasnak azt hirtelen megszakítani.

Sőt tovább megyek: Ha lehetetlen volna a nemi ösztönt elnyomni, akkor a tiszta, hűségesen őrzött házasság a legnagyobb ritkaságok közé tartoznék, mert — még állandó együttélést is föltéve — gyakori eset, hogy a házassági jog gyakorlása rövidebb-hosszabb időn át kizártnak tekinthető, (terhesség, női baj, hosszabb betegség stb.).

Ha a nemi önmegtágadás lehetetlen volna, akkor a Te elved szerint az egyik házastárs a másikkal

tartósabb távolléte esetén kezdjen mással viszonyt, vagyis a monogámiát időről időre váltsa fel a polygamia illetve a polyandria. Ez volna ám az eszményi közerkölcös!

Te, kedves Barátom, nem tudod, mert nem tapasztalod, hogy az aszkézis, a papi és szerzetesi légkör, a szentmise, áldozás, gyakori gyónás és egyéb kegyelemeszközök, a mindennapi elmélkedés és az imával kieszközölt isteni kegyelem mennyire megkönnyítik a C.-t, sőt gyakran szinte észrevehetetlenné varázsolják a nemi ösztön követelődzéseit.

Hiszen már a magasabb profán eszmékkal való állandó, beható és alapos foglalkozás is mennyire háttérbe tudja szorítani a nemi ösztönt, azt Schopenhauer, Nietzsche, Dosztojevszkij, Tolsztoj, Edison életrajzai és írásai is bizonyítják, pedig ezek egyike sem mondható a katolikus világnézet prófétájának.

Csak annyi igaz, hogy a nemi ösztön visszaszorítása és a megtartóztatás egyiknél kisebb, a másiknál nagyobb fokban, de mindegyiknél nehéz, súlyos. Ámde a mindennapi élet a legtöbb vonalon nem ép oly nehéz és súlyos-e? Gondoljunk csak nehézmunkásokra, bányászokra, háború esetén a katonaságra, a sok gyermekes szegényekre vagy azokra, akik állandó vagy súlyos betegség ellenére kénytelenek nehéz hivatásukban a mindennapi kenyérért izzadságos munkát végezni.

De amint ezeknél sem válik lehetetlenné a súlyos, áldozatos életmód, úgy biztosíthatlak Kedves Barátom, hogy az Egyház sem követel papjaitól és szerzeteseitől lehetetlen, csupán többé-kevésbé nehéz áldozatot a C. révén.”

17. FEJEZET.

Egy másik ellenvetés

Azt is mondják némelyek, hogy a C. természetellenes.

Hát, ha a felsőbb indítóokból vállalt és a szent tisztasággal egybekötött C. természetellenes volna, akkor Jézus élete is az lett volna, aminek csupán a feltevése is legnagyobb istenkáromlás számba menne.

Érdekes: Ismeretes és a 14. fejezetben is halogtunk, hoya a gátnélküli nemi életnek milyen számos, életet és vért, idegzetet és boldogságot, egyént és nemzeteket megrontó következményei vannak. A nemi élet túlhajtása tehát valóban természetellenes.

Ellenben az is ismeretes és a világ minden statisztikájának bizonyítása szerint tény, hogy a katolikus papok és szerzetesek az összes élethivatásúak közül a leghosszabb életűek.¹

Hitler Adolf a „Mein Kampf” c. művében azt mondja, hogy a C. oka annak a hihetetlenül szívszívó erőnek, amely a klérusban, ebben az ősrégi intézményben lakozik és a C.-nak tulajdonítja a katolikus papság „csodás fiatalságát, szellemi simulékonyságát és acélos akaraterejét”. Eredeti szavai: „Sie (die Eheolosigkeit der kat. Priester) ist die Ursache der ungläublich rüstigen Kraft, die

¹Lásd Tower Vilmos: „Papi és szerzetesi diéta“ (Bel- és külföldi orvosok közreműködésével) c. könyvének 122—127. old. E művet a C. minden ellenzójének melegen ajánlom, ha nem is papok vagy szerzetesek, de hosszú életre vágnak.

in dieser uralten Institution wohnt. Daher stammt die staunenswerte Jugendlichkeit, dieses Riesenorganismus, die geistige Schmiegsamkeit und stählerne Willenskraft" („Mein Kampf" 7. kiad. 1931. 481. old.).

A német birodalomban 1940-ben már a 80.000. példányt érte meg egy Dr. Rugel nevű kiugrott trappistának műve. A címe: „Ein Trappist bricht sein Schweigen." E mű hemzseg az Egyház, a szerzetesség és a C. ellenes vádaktól. Maga a szerző is megvallja, hogy a rendbe lépés előtt természetellenes fajtalanság bűnébe esett. De a C.-t követelő kolostori nevelésről fenntartás nélkül elismeri, hogy „Makkegészségű, vaskemény és bőrszívósságú fajtát terem." „Sie schafft eine Rasse von kerngesunden, eisenharten und lederzähen Menschen."

Hát nevezhető-e természetellenesnek az a celibátus, az az intézmény, amely az ember életét más emberénél jobban msegghosszabbítja, „csodásan fiatalabbá, acélos akaraterejűvé" tudja tenni és amely a többi embertől szinte elütően „vas-egészségű, keménykötésű, szívós fajtát" képes ki-termelni?!

Azt mondják, hogy a nemi ösztönt azért öntötte belénk Isten, hogy azt kielégítsük.

Nos, a nemi ösztönnél is hatalmasabb, erősebb, követelőbb az életösztön. És mégis van rá eset, amikor életünket fel tudjuk, sőt fel kell áldoznunk. Pl. mikor a vallás, a haza védelme, a gyermek java kívánja, hogy hősök vagy vértanúk legyünk.

Az idei télen történt, hogy egy derék fiatal ember belevetette magát a Duna jeges vizébe, hogy

a vékony jégréteg alá bukott kis rokonát megmentse. Utóbbi megmenekült, előbbi a meghülés okozta tüdőgyulladásban meghalt.

Életősztone ellen, tehát mondhatná valaki, hogy „természetellenesen” cselekedett, mégis hódolattal, elismeréssel, hálával hajlunk meg előtte, mert alsóbb természete helyett felsőbb természetének sugallatát követte.

A Celibátusban élő és kitartó pap vagy szerzetes is hős, aki alsóbb természete fölé emelkedik. Az ő élete *nem természetellenes, hanem természetfölötti!*

De a Celibátus ellenzőinél és vádlóinál ép ez az ütköző pont és botlaskő.

Mert megállapíthatjuk a következő két ténnyt: Atz, hogy az Aquinói Szent Tamások, Szent Ágostonok, Szent Ferencek, általában a szentek, valamint a Pázmány Péterek, Prohászka Ottokárok, Majláth Gusztávok és hasonlók soha nem kételkedtek a *világiak* nemi magtartóztatásának lehetőségében, mert maguk után ítélték másokról.

Ellenben a bűn fertőjében fetregő egyének, sőt még a tisztességes, jó erkölcsű, de nagyobb vagy huzamosabb megtartóztatást nem ismerő vagy gyakorló emberek legnagyobb része a saját eszmevilágának szemüvegén át és saját szabados életének mértékegységével bírálja a klérus celibátusát és ítélkezik felette.

Egyik-másik embernek nem megy a fejébe, hogy vannak emberek, akik akarat, önuralom, tisztaság, áldozatkészség és istenesség tekintetében náluknál különbek lehetnek.

Ha azt akarjuk tudni, hogy ki mire képes, csak figyeljük meg, hogy mit tétéleznek fel másokról.

† Csak az, aki már megjárta a glecserek magaslatait, szólhat joggal az alpesi turisztikához, de nem az erkölcsi sánták, bénák, köszvényesek és erőtlenek.

A világ nem érti meg azt, ami a természet színvonalán hajszálnyira is túl ér. (Gal. 6, 14.). Mint a mesében a róka ócsárolja a szőlőfürtöt, amelyet el nem ér, úgy az érzékiség rabszolgái a C. hőseit.

A másik mesében az állatok nevetnek az emberen, hogy csak két lábon jár, a helyett, hogy négyen csuszkálna. Az érzéki tucatemberek közül is sokan nevetségesnek, hihetetlennek, természetellenesnek, sőt lehetetlennek tartják, hogy valaki sexuális téren is egyenesen járja végig az életét, szuverénül, függetlenül a másik nemtől és ne hajoljon le és hajoljon meg a földies ösztönnek az emlős állatokkal közös életfunkciói előtt.

Hiszen más téren is így volt ez mindig. A fonográf első svájci bemutatójának ököllel nekiesetek, mert azt hitték, hogy hasbeszélő gyanánt csalja hallgatóit. Galilei távcsőjének nem akartak hitelt adni tudós társai. Amikor azután Galilei felszólította az egyiket, hogy hát tekintsen bele és győződjék meg a valóságról, az illető odatartotta ugyan a szemét, de — behunyva, hogy a világért se kelljen igazat adnia Galileinek.

Fulton Róbert mérnököt a „Nautilusnak”, vagyis az első tengeralattjáró hajónak feltalálóját és megalkotóját még maga Napoleon is szélhámosnak tartotta és a bolondok házába akarta csukatni.

A tömeg átvegetálja a maga sablonos életét. Őt csak az ön- és fajfenntartás ösztöne érdekli és ennek vakon, béklyó nélkül engedelmeskedik. A jól végzett nap után pedig lefekszik és alszik. De az

átlagfelettséget nem vagy nehezen érti meg. Le-
gyen az lángész, vértanú, hős vagy — a C. hűsé-
ges követője.

Jellemző például szolgálhat Szabó Dezső „Cso-
dálatos élet” c. regényében szereplő Szabó Pista.

A tömeg-, a tucat ember típusát képviselő Szabó
Pistának nem megy a fejébe, lehetetlenségnek és
képtelenségnek tartja, hogy valaki nemi tekintet-
ben csak a hűséget is megtarthassa és azt ne
szegje meg.

Szabó Pista neki adja magát az erkölcstelenség-
nek. Előbb egy kofával él ágyasságban, majd egy
nagyúri család leányával köt házasságot. A fiatal
asszony őt megcsalja. Úgy a maga, mint feleségé-
nek rossz példája arra a hamis tudatra viszik Pis-
tát, hogy minden ember és minden nő csaló, egy
nő sem tud tiszta és hű maradni.

Sok kalandja után elnyeri egy exotikus király
ártatlan szívű, romlatlan leányának kezét.

Pistának volt elég alkalmja a leányt kiismerni.
Meggyőződhetett a leány tiszta lelkéről. És mégis!

A házasságkötés előtt: „Hazaérkezése után
mindjárt a második este Pista — félórai alvás
után — felriadt álmából. Szemeiben gyilkos tüzek
égték s mint igéző képet nézte a levegőt. Láta,
hogy Viola (a menyasszonya) egy emberrel buja
ölelésben keveredik össze. Megrázkódott. Vissza-
feküdt, befelé fordult. De két perc múlva kiug-
rott az ágyból. Úgy kapdosta ruháit magára, mint
vádolt lélek a mentségeket. Kiment az éjszakába s
fekete lobogással forrt a szíve. Hágcsót kerített és
felkúszott a királyleány ablakához. A szobában
még világosság volt. Viola patyolat ingben egy
kép előtt imádkozott. A képen az ő, a Pista arca

volt. Pistában elkecseregett harag támadt fel. De mert nem merte bevallani magának, hogy önmagára haragszik, hát a lányra haragudott. — Ez ügyesebb, ez még a hálószobájában is színjátékot játszik. Ennek mérgeesebb lesz a harapása, — mondotta magában.” (2. kötet, 5. fej. 80. oldal.) Másnap egy roppantul szívtelen próbára tette a leányt. Ennek volt egy fehér galambja, amely szinte vele nevelődött fel. Legkedvesebb tárgya. Azt kívánta, hogy egyezzen bele, hogy ezt a galambot megölje. Meg is ölte. Az író így írja le:

... Leültek egy padra, egy bíborvirágú fa alá.

A fehér galamb, mint rendesen, a Viola vállán nyugodott. Pista kérdezte és erősen szembe nézte a leányt:

— Szeretsz?

Hosszú, tapadó csók volt a leány felelete.

— Mindennél drágább vagyok előtted a világon? — kérdezte újból Pista.

— Mindennél, mindennél, az életemnél, az apámnál, a lelkemnél.

Pista akkor kezébe fogta a galambot, roppant kezében remegett a törékeny állat.

— Ha nekem most az a kedvem támadna, hogy ezt a galambot megfojtsam, haragudnál-e?

Viola édes kacagással rázta fürtjeit:

— Ugyan, hogy jutna ilyen csacsiság az eszedbe! Megfojtani ezt a kis galambot? Elvenni egyetlen kis kedvencemet. Hiszen ez a galamb talán az én lelkem!

Pista szólt és mint távoli mennydörgés sötét fenyegetéstől volt nehéz a hangja:

— Nézd Viola, én ezt a galambot most lassú szorítással megfojtom. Ha te elfordítod a fejed

vagy csak egy zokszót is ejtesz, akkor hazugság a te szereteted és örökre elveszítettél.

Azzal szörnyű markában lassan, lassan, mindjobban szorította össze a kis pelyhes jószágot. Viola összeszorította ajkát, szemei elhomályosodtak és úgy nézte a könyörtelen férfit. A kis galamb félreacsavarta kis fejét, kétségbeesett, hívó szemmel nézett úrnője felé. Az acélmarok mind jobban szorult össze, a kis pelyhes nyak megcsuklott és kiadta páráját. Pista a földre dobta a kis tetemet. A leány nehéz zokogással borult a Pista kezére, megcsókolta és mondta:

— Te akartad, legyen mindig a te akaratod.

— Biztos, hogy ma megcsal valakivel, hogy frissen megbosszulja magát — gondolta Pista.

Egész nap, egész éjjel, két legbiztosabb emberével kémleltette a leányt. Azok csak jót tudtak jelenteni róla s ez még jobban nevelte dühét.

Néha úgy felparázslott rejtett dühe, hogy majd a galamb sorsára juttatta a leányt. Sajgott neki a szépsége, a jósága, égetően sajgott a tisztasága. Ha legalább rajta tudta volna kapni, ha be tudta volna bizonyítani, hogy ez a nagy tiszta látszatosság is csak rothadást és szemetet takar. De hiába volt minden mesterkedése, egy szeplőt sem lehetett felfedezni a leány életén.” (U. o. 81—2. old. 1922. kiadás.)

És ennek ellenére, nem tudta levetni ezt a kétségét, beteges gyanakvását. Titkon elhagyta menyasszonyát — örökre.

Ilyen a világ nagyobb részének a gondolatvilága, elképzelése, érzése, kínos vergődő kételkedése a nemi tisztaságról és a tiszta C.-ről.

Főkép, ha nem ismeri az isteni kegyelemnek, e

hatalmas akarat-emeltyűnek hatását vagy nem hisz benne.

18. FEJEZET.

A „papi botrányok“

Egy másik, nagyon gyakori, hangzatos és népszerű ellenvetés a C.-ra a hivatkozás az u. n. papi vagy szerzetesi erkölcsi ballépésekre, bukásokra és botrányokra.

Ez az ellenvetés annyiban nagyon is helytálló, komolynak és súlyosnak látszik, amennyiben ezeket a nemi téren való elcsuszamlásokat mi sem tagadjuk.

Tény és valóság, hogy néhány pap bűnös életet folytat, ágyasságban él, botrányokat szül és a papi állás méltóságát nagyfokban sérti. Tény és valóság, hogy szerzetesek körében is elő fordultak, előfordulnak és a jövőben is elő fordulhatnak nyilvánosságra kerülő vagy titokban maradt sexuales bűnök.

A test néha kibújik Isten szolgájából is, mint a szeg a zsákból. A lelki élet eszményisége és a test kívánsága között történő folytonos kötélhúzás közben bizony néha az utóbbi győz.

A márványrétegekben nemcsak kemény márvány van, amelyből remekművek készülnek, hanem puha, gyenge agyag is, amely csak sárkésztésre vagy téglavetésre alkalmas.

Az Úr Jézus is kijelentette és előre megjövendölte, hogy mindig lesznek botrányok, sőt szükségesnek mondta, hogy botrányok legyenek, csupán jajt mondott a megbotrányoztatóknak. (Máté, 18, 7.).

De még ezek a letagadhatatlan tények sőt botrányok sem tekinthetők komoly ellenvetésnek a C.-ra. Miért nem?

Először azért, mert a házasságnak is vannak ilyen, sőt még nagyobb számú, erkölcsileg súlyos és bűnös következményei. Pl. házasságtörés, hűtlenség, hitves gyilkosság stb. De kinek jutna eszébe ezért fegyvert kovácsolni a házasság szent intézménye ellen.

A házasságtörések, válások, családi botrányok, hitves gyilkosságok, angyalcsinálások nem a házasság értékét csökkentik, hanem csupán egyes házastársak méltatlan voltáról tanuskodnak.

A házasságtörések miatt senki sem óhajtja eltörölni a házasságot, a lopások miatt a VII. parancsot. A polgári törvényeket nem törlik el, mert a polgárok nap-nap után vétenek ellenük. A törvény értékét ennek célja, nem pedig a törvényszegők gyengesége állapítja meg. Oktalanság volna a gyümölcsfát a lehullott gyümölcs szerint megítélni.

Mi több: A világnak melyik intézménye maradhatna fenn, ha a benne talált hibák, szabálytalanságok és visszaélések okot adnának megszüntetésükre? Bizonytalán egyik sem!

Hasonlóképp az u. n. papi botrányok nem az önmegtagadásnak és a C.-nak a csődjét jelentik, hanem csak a nemi megtartóztatás kontárainak gyengeségét, bukását, kiesését. Azokét akik a C.-sal együttjáró küzdelmet, erőfeszítést és áldozatot nem bírták el, ellankadtak, kidültek.

Már most az Egyház a maga tanácsaiban, intézményeiben és törvényeiben nem igazodhatik a gyenge akaratú, pipogya jellemű, eltévedt, ígéretet és fogadalmat megszegő papokhoz.

Az Egyház a saját színvonalát a szentekhez és a tökéletesekhez akarja *felemelni* és nem a leggyarlóbbakéhoz lesüllyeszteni.

Ahogy az állam az adótörvényeit sem az adócsalók észjárásához és vágyához igazítja. És ahogyan a katonaság a fegyelmet sem a gyávák vagy árulók jelleméhez alakítja.

De a papi botrányokra való hivatkozás ellenvetésének van még egy sokkal sebezhetőbb gyengéje. És ez az általánosítás.

Egy fecske még nem csinál nyarat. Néhány papi vagy szerzetesi bukás még nem elég bizonyíték arra, hogy a klérust vagy annak többségét a C.-ra képtelennek, fehérre festett koporsónak, romlott, képmutató jelleműnek tartsuk.

Az apostoli testületet sem bélyegezhetjük meg lopással, árulással, hamis esküvel, öngyilkossággal egy Judásnak vagy Péternek hibája miatt.

Már maga az a körülmény, hogy egy-egy papi botrány oly nagy és kínos feltűnést kelt, mutatja annak ritkaságát. Mert, ha papok vagy szerzetesek erkölcsi botrányai általánosak volnának, ezeken már senki fenn nem akadna.

Milyen jellemzően mondta P. Bangha: „Amikor hatezer árdrágítót és tizezer hadseregszállítót ítél el a törvényszék, az nem kelt akkora szenzációt, mint hogyha csak egy prépost is a bíróság elé kerül. Húszezer szerencsétlen nőnek ad bő foglalkozást és kenyeret csak a budapesti férfiak uri morálja. De a szennynek és a gyöngöseségnek ez az oceánja távolról sem alkotja annyi tinta- és nyomdafesték-pazarlásának a tárgyát, mintha *egy* katolikus pap *egyszer* megfelelkezik vagy *általólag* megfelelkezik magáról. Az utcai lapok so-

ha sem ordítják a szenzációk diadalérzetével, hogy: félrelépett egy kereskedő, egy politikus, egy ügyvéd, egy újságíró, — de édes csemegeként tűzik a tolluk hegyére, ha egy katolikus pap ballépéséről hozhatnak igaz vagy költött leleplezéseket.”

És Sigrid Undset, a Nobel-díjas világhírű írónő, aki a protestantizmusból tért meg a katolikus egyházba, így nyilatkozik e tárgyban:

„Ma egy egész sereg ember van, aki jobban érdeklődik egyetlen pap után, aki botrányos életével szégyent hozott Egyházára, mint száz más pap iránt, akik nehéz küzdelmek között becsületesen élnek és dolgoznak. Ennek az az oka, hogy az emberek könnyen hiszik el a bűnöket és az erkölcsi botlásokat, mert ezekhez értenek és ismerik őket a saját életükből. A tiszta és becsületes életet azonban nem ismerik, következésképp nem is érdekli ez őket.”

Épen fordítva! Nem egy-egy megtörtént papi vagy szerzetesi botrányon kellene elcsodálkoznunk, hanem inkább azon, hogy az ilyen fajta botrányok a klérus nagy számához viszonyítva olyan — valóban csodálatosan — ritkák!

Halljuk e tekintetben F. W. Foersternek, a protestáns vallású, világhírű pedagógusnak a megállapítását ez ügyben: „Elfogulatlan protestánsok mindenkor elismerték, hogy a katolikus klerus a C.-t kevés kivétellel méltóan megtartotta („mit Würde durchführt”). Ha a botrányok számát a klerus össz-számával összehasonlítjuk és *ha hozzá vesszük, hogy a klerus életmódját milyen örökös szemmel figyelik*, látjuk, hogy mily ritkák a C. elleni bűnök. Joggal állapították meg, hogy a nők férfiak elkövette erkölcsi bűnök száma sokkal, de

sokkal nagyobb, mint a katolikus klerus megfelelő esetei." („F. W. Foerster: Sexualethic u. Sexualpädagogik." München. III. kiad. 168. old.)

De talán még érdekesebb és tanulságosabb egy délamerikai, rendkívül művelt és hasonlóképp protestáns vallású diplomatának, volt miniszternek a németországi benyomásairól írt cikke, amely egy német nyelvű magyar lapban jelent meg.

A „Neues Sonntagsblatt" (Budapest) 1937. aug. 15-i számában (7-8. old.) jelent meg a cikk e címmel: „Reiseindrücke in Deutschland".

Ismeretes, hogy abban az időben (1936—37) Németországban szinte kutatva kutatták a klérus erkölcsbe ütköző bűnei után. A vétkezőket bíróság elé állították és nagy szigorral megbüntették. Akkoriban ezek az u. n. papi és szerzetesi „erkölcspererek" az egész világon feltűnést is keltettek.

Nos, ezekről az erkölcsi perekről nyilatkozik az említett protestáns diplomata a következőképen:

„Ich habe innerhalb von zwei Wochen ganz Deutschland bereist und habe mit zahlreichen Ausländern und Diplomaten gesprochen, die ich noch aus meiner Dienstzeit aus Berlin kenne. Ich höre von ihnen einstimmig, das die Kirchen, sowohl die katholischen als auch heute lkvel?üYÉÉqüő die katholischen als auch die protestantischen, niemals so gefüllt waren, wie heute und dass die Autorität des Klerus noch nie so unangefochten und hoch vor dem Volke dastand, als dies heute der Fall ist. Das ist auch ganz erklärlich, wenn man bedenkt, dass von 24.000 katholischen Priestern nur gegen 46 ein Prozess wegen sittlicher Verfehlung angestrengt wurde, so muss man sich sagen, dass es keine zweite Klasse in Deutschland

gibt, die auf einem so hohen moralischen Niveau stünde, als der Klerus. Ich selbst hätte es nicht angenommen, dass der Klerus in dieser Hinsicht mit so einer weissen Weste dastehe."

Magyarul röviden: Amikor az említett protestáns diplomata megtudta, hogy a német világi bíróság 24.000 katolikus pap közül mindössze 46 ellen tudott vádat emelni erkölcsi botlás címén, kénytelen volt megállapítani, hogy az országban nincs még egy második társadalmi osztály, amely oly magas erkölcsi színvonalon állna, mint a klerus. A diplomata e szavakkal fejezi be cikkének idevágó részletét: „Én magam soha sem tételeztem volna fel, hogy a klerus e tekintetben ilyen fehér köntőssel dicsekedhetnék."

És egy harmadik tekintély: Kuypers megállapítja: "Certainly the married clergy — whether Greek, Russian or Protestant — have been no freer of scandal than the Catholic Priesthood, but considerably less so" (Clerical Celibacy. London 1940, 31. old.). Magyarul: „A nős klerus — legyen az görög, orosz vagy protestáns — nem volt mentesebb a botrányoktól, mint a katolikus papság, sőt jelentékenyen kevésbé volt mentes tőlük".

És egy negyedik hozzászólás: Hitler Adolf „Mein Kampf” c. művében is elítéli egy-egy rossz pap bűnéből következtetett általánosítást. Szavai szösz szerint a következők: „So wenig ich die Kirche als solche verurteile und verurteilen darf, wenn einmal ein verkommenes Subjekt im Priesterrock sich in schmutziger Weise an der Sittlichkeit verfehlt, so wenig auch, wenn ein anderer unter den vielen sein Volkstum besudelt und verrät, in Zeitläuften, in denen dies ohnehin geradezu alltäglich

ist” (Mein Kampf. 3. Kapitel, 1938. évi kiadásban a 126. old.).

Magyarul: „Amily kevésbé ítélem el és szabad elítélnem az Egyházat, mintilyent, ha egyszer egy elzüllött alak reverendában csúnya módon vét az erkölcs ellen, ép oly kevésbé, ha a sok közül egy másik a saját népét szennyezi be vagy árulja el, oly időben, amikor ez amúgyis mindennapos.”

Egyes országokban meg épen teljesen ismeretlenek az u. n. papi botrányok. Pl. Irországbán, Spanyol- és Franciaországban, Svájcban, Belgiumban és Hollandiában.

Egyes papok vagy szerzetesek gyengéi hamar elárulják magukat, *ellenben a nagy többség erényei örök homályban maradnak.*

Mi több, alkalmi eleséseket felfújnak és mint szenzációt szétteregetik. Ellenben *nem gondolnak arra, hogy azt az egy esetet talán, ezer vagy több ezer győzelem előzte meg, nehéz, verejtékes, álmatlan, véres küzdelemmel párosult győzelem!*

Ha egy katona ezer hősiesség kiállás, bátor siker és győzelem után végre egyszer fáradtan, elernyedten, kábultan megadja magát, illik-e, hogy őt gyávának minősítsük?

„A C. sok titkos bűnnek okává és forrásává válhatik” — olvastam egy katolikusellenes könyvben.

Igaz, de még több erénynek, önmegtágadásnak, hősiességnek, áldozatnak, szeretetnek, érdemszerző küzdelemnek, lelki nagyságnak és boldogságnak, majdan pedig jutalomnak és diadalnak!

Dr. Prohászka Ottokár, a későbbi püspök írja a Magyar Sionban: „A vakáció egy szombatján este fél 10 körül a frankfurti dóm mellett vezetett el utam. A templom ajtaja egyre nyílt és csukó-

dott. Az Úr Jézusnak éjjeli látogatói hallgatagon siettek hazafelé, ki erre, ki arra. Most az egyik káplán lépett ki a dóm ajtaján s összefogva szétlebbenő felöltőjét, sietett a plébánia felé. Négy órától fél tízig ült a gyóntatószékben; holnap — már mint vasárnap reggel — 5-kor ő tartja a szolgálók miséjét rövid beszéddel; azután ismét gyóntat vég nélkül, — betegekhez jár, temetés, este egy-két egyletbe benéz s lesz fél 12 mire az ágyba jut. Mikor a káplán elsurrant gyors léptekkel a téren, az egyik munkás oda kiáltott a többinek: Da kommt auch einer, der die Arbeit nicht erfunden hat. (Itt is jön valaki, aki nem találta fel a munkát). A káplán rá sem hederített s eltűnt az ellenkező oldal házsorának árnyékában.”

Hasonlóképp ítélkeznek a katolikus klerus nagy többségéről néha épen azok, akiknek fogalmuk sincs a klerus túlnyomó nagy többsége rendkívül magas erkölcsi színvonaláról, páratlanul tiszta lelkiismeretéről és a C. érdekében vívott küzdelméről.

Sajnos sokan a klerus ellenes vádban a saját énjük kudarcait és erkölcsi bukásait árulják el vagy tükrözik vissza. Ahogyan a kalocsai érsek 1849 december 8-án kiadott pásztorlevelében írja: „Mások hibáiban vájkálnak, mindenkit gyanúsítanak, csakhogy saját vétkeiket szépítsék.”

Azt mondjátok, sok pap vétkezik a VI. parancsolat ellen a C. miatt? Igen, vannak, akik vétkeznek. Tudta ezt VII. Gergely pápa is, a C. legkérlelhetetlenebb védője. De, mint mondják róla, úgy nyilatkozott, hogy ha csak egyetlen pap tartja is meg a C.-t és a halálíg tartó szent tisztaságot, ezzel máris megmutatta a katolikus erkölcs szup-

remáciáját és csúcsteljesítményét az evangéliumi tanácsok követésében és bebizonyította, hogy az Egyház eszményi magaslatra tudja emelni szolgálóját.

Feltéve, de persze semmiképp meg nem engedve, hogy az egyházi személyeknek nagyobb része nem tartaná meg a C.-sal egybekötött tisztaságot, akkor is, sőt akkor annál tiszteletre méltóbb és dicsőségebb a *szűk kapun* bemenők diadalmas útja: „A szűk kapun menjete be.” (Máté 7, 13.)

És abból, hogy a széles kapun át a többség vonul be, még nem következnek, hogy az „életre vezető szűk kaput” le kell rombolni!

De hála Isten, ha magának az Úr Jézusnak kijelentése alapján az emberek általában a tágas kapun át és a széles úton loholnak, hosszú tapasztalatunk és legszentebb meggyőződésünk alapján merjük állítani, hogy a *C. terén* a papság és szerzetesség legnagyobb, sőt túlnyomó nagy része a kötelességteljesítés és evangéliumi tanács szent, szűk útját járja!

Azok pedig, akik a celibátus ellen vétő papok ellen dörögnek vagy rajtuk megbotránkoznak, vegyék tudomásul és ne felejtsek el, hogy részben talán ők maguk is okai a celibátus elleni bűnöknek.

Jól mondja Dr. Sipos István: „Magára vessen az a nép, amelynek nincsenek jó papjai. Maga az oka. Mert csak jó talajból nő ki az életre való, gyümölcsöt termő fa.”

Valóban: Egy-egy ország klérusában is azok a bűnök szoktak *itt-ott* előfordulni, amelyek az illető országban a világiak körében *mindennaposak!* Egy csontig-velőig erkölcstelen és romlott ország-

ban bizony a klérus egyes tagjai is nehezen maradnak érintetlenek a büntől. Hisz a pap is az illető nemzetnek vagy népnek vérét örökölte, anyatejét szívta magába és lelkületét lehelte be.

De a klérus esetleges botlásainak még más címen is gyakran okai e botlások megbotránkozottai. Krisztus Urunk u. i. felszólít mindnyájunkat, hogy imádkozzunk jó papokért: „*Kérjétek az aratás Urát, hogy küldjön munkásokat vetésébe!*” (Máté 9, 38.) Vajjon imádkoztál-e kedves olvasóm gyakran vagy csak egyáltalában is jó papokért?

Az Egyház minden évszakban külön, u. n. kántor-böjtöket rendel el, hogy az önmegtartóztatásnak ezzel a módjával is kiesdekeljük a jó lelkipásztorok égi kegyelmét.

Nos, a papi botrányokkal előhozakodó felebarátaimtól megkérdeztem, tartották-e a kántorböjtöket. Azt sem tudták, mi fán terem ez, nemhogy megtartották volna!

19. FEJEZET.

Újabb ellenvetés

A C.-sal kapcsolatban azt is szemére vetik az Egyháznak, hogy szolgálóra kényszerít gyakorol.

Az Egyház a világon senkire sem kényszeríti rá a C.-t, csak azokra, akik ezt önként, a saját elhatározásuk alapján magukra vállalják.

Az Úr Jézus a hozzájáruló ifjúnak mondotta: „Ha be akarsz menni az életre, tarsd meg a parancsokat... Ha tökéletes akarsz lenni, menj, add el amid vagyon és oszd el a szegényeknek és kincsed leszen a mennyekben és jer kövess engem. Hall-

ván az ifjú az ígét, megszorodva távozik.”
(Máté 19, 17—22.)

Jézus ennek az ifjúnak szabad választására bízta a „tökéletesebb” állapot követését. Nem kényszerítette rá, hanem engedte távozni.

Az Egyház is hasonlóképp hirdeti, hogy a felsőbb és legszentebb indítóokból vállalt C. tökéletesebb állapot, mint a házasság, de senkit sem kényszerít rá. Csak azokat kötelezi megtartására, akik szabad elhatározásukból önként, sőt szívesen és lelkesedéssel szánják rá magukat.

Az Egyház nagyon bölcsen, minden papszentelés és szerzetesi fogadalom előtt több napos lelkigyakorlat révén időt enged a jelölteknek alapos megfontolásra, hogy vállalják-e a szent pályát és az ezzel összekötött áldozatokat.

Ismeretes, hogy széles e világon több ipari vagy kereskedelmi vállalat „szolgálati és fegyelmi szabályzatot” irat alá alkalmazottaival, amelynek értelmében az igazgatóság azt, ki házasságot köt, azonnali hatállyal felmondottnak tekinti.

A vállalat egyik tisztviselőnöje azonban a bírósághoz fordult ez ügyben, mert a szabályzatnak említett rendelkezését a jóerkölcsökbe ütközőnek és érvénytelennek vélte.

A járásbíróság a házasságot megtiltó rendelkezést érvényesnek mondta ki. A törvényszék a tisztviselőnek adott ígazat. Indokolása így hangzott: „Igaz ugyan, hogy vannak állami és egyházi törvények, amelyek tiltják egyes személyeknek a házasságkötést, azonban ezeket a törvényeket *magasabb állami és közérdekek hozták létre*, amire egy magánvállalat jogosan nem hivatkozhatik.”

Az ügy végre 1931. márciusában a kir. tábla

Lőw-tanácsa elé került, amely ismét a vállalatnak adott igazat. A tábla az ítéletben megállapította, hogy „*az alkalmazás feltételeit mindkét fél elfogadta akkor, amikor a szabályzat aláírás alá került.*”

Ép így tesz az Egyház is. Senkit sem kényszerít arra, hogy pap vagy szerzetes legyen. Sőt a felszentelést és a fogadalmat semmisnek és érvénytelennek nyilvánítja, ha bebizonyul, hogy az illetők kényszer, erőszak vagy súlyos fenyegetés alapján léptek a papi vagy szerzetesi pályára.

A ruthén kat. papság már régóta észrevette, hogy hívei szívesebben járnak a latin szert. templomokba és nagyobb bizalommal vannak a nőtlen papok, mint saját házas lelkipásztoraik iránt. Ezért maga a ruthén papság egy része, de főképp a püspöki kar már régóta óhajtotta a C. bevezetését. 1930-ban Dr. Chomyszyn stanislai és Dr. Kocilovszkij przemysli püspök kijelentette, hogy a jövőben nem akar házas férfit pappá szentelni. Erre a nősülni óhajtó theologusoknak kb. fele kilépett a szemináriumból. Az Egyház egyetlen szóval sem marasztalta őket, sőt elősegítette távozásukat.

Hasonlóképp, ha bármely szemináriumban vagy szerzetben valaki csak nagyobb nehézséget nyilvánít a C. megtartására vonatkozóan, azonnal tanácsolják neki az egyházi pályáról való lelépést.

Ellenben tudjuk, hogy éppen az *államhatalom* és akárhány világi intézmény sokkal több hivatástól követeli meg a C.-t, mint az Egyház. Az állam és sok világi intézmény ha nem is állít a házasság elé abszolút tilalmat, de oly szigorú feltételekhez köti azt vagy oly korlátokat szab elé, amelyek bi-

zonyos esetekben valóban lehetlenné teszik a házasságot.

Az állam pl. igenis kényszeríti a fiatal férfiakat, hogy bevonuljanak a katonasághoz és szolgálati idejük tartamára ugyancsak nőtlenségre fogja őket. Köztudomású az is, hogy a katonatisztek, altisztek és csendőrök házassága mennyi anyagi és erkölcsi feltételtől függ.

Nagyon sok országban a tanítónők és tanárnők férjhez menetelét is felsőbb engedélytől teszik függővé, nehogy áldott állapotuk és szülésük idején szüneteljen a tanítás.

1939-ben készült el a fővárosi közkórházak új szervezeti és működési szabályzata. Ez nem engedi meg a főváros közkórházaiban az al- és segédorvosok nősülését az első négy évben. A négy évnél tovább szolgáló al- és segédorvosok is csak az igazgató főorvos véleményének meghallgatása után a polgármester engedélyével köthetnek házasságot. De a legérdekesebb a megszorításnak az indokolása a tisztí főorvos részéről, amely így szól: *„Amennyiben a segéd- és alorvosok megnősülhetnek és a kórházon kívül lakhatnak, gondjuk és figyelmük nagyrészt a család kötné le.”*

Még a protestáns lelkészeknél sem ismeretlen a C.

Már 1888. nov. 5-én a Duna-melléki református egyházkerület közgyűlése, ülésének második napján, Budapesten határozatban kimondotta, hogy „Ev. ref. káplánnak nem lehet megházasodnia, mert ha megnősül, áthelyezésre nem tarthat igényt.” (Religió c. folyóirat, Budapest, 1888. II. 42. sz. 335. old.)

Es maga az élet mily kérlelhetetlen C.-t állít fel sok férfire és nőre!

Sőt legújabbán német példára bizonyos betegségben szenvedőket, valamint visszaeső gonosztevéket nemcsak törvénnyel tiltanak el a házasságtól, hanem sterilizációval még a lehetőségétől is megfosztják.

Csak az Egyháztól vennők rossz néven, hogy azoktól, akik *önként* vállalták és ígérték a celibátust, annak megtartását követeli?

Azt a nehézséget is hangoztatják, hogy a fiatal kispap vagy szerzetes-jelölt még nem ismeri az életet, nem a későbbi kísértések erejét, nem a korral fokozódó szenvedélyek vad követelődzését.

Ám éppen a fiatal korban mozgatja az embert legjobban az érzéki élvezet vágya. Később inkább a birvágy lép túlsúlyba, már csak azért is, mert a gazdagság az élvezetre is könnyebben szert tehet.

A 20—24 éves korban legjobban forr a vér. Ilyenkor mindenki leszámolhat eszével, akaratával, becsületével és természetével. Mindenki érezheti, hogy Isten kegyelmével képes lesz-e a C. szeplőtelen megtartására.

Ha a jövő nehézségeit és eshetőségeit akarnók számba venni, ugyan melyik kor lehet bizonyos afelől, hogy később nem érik-e az előbbieknél sokkal nagyobb és erősebb kísértések? „Alter schützt vor Torheit nicht!”

Az ellenvetés különben is csak elméleti értékű, mert a tapasztalat és a tények ellene szólnak. *Contra factum non valet argumentum!*

A nemi megtartóztatásban éppen a kezdet nehézségei nagyok. Ha ezen hosszabb időn át túl-

tettük magunkat, a folytatása rendesen sokkal könnyebb.

Előfordulhatott, hogy pap vagy szerzetes később rádöbrent, hogy fiatal korában nem ismerte fel magában a C. megtartására szükséges feltételek hiányát. De egy ilyen esettel szemben az ellenkező esetek ezrei bizonyítják, hogy a papok és szerzetesek felszentelésük, illetve fogadalmuk előtt nagyon is jól ismerték önmagukat is, a világot is abban a tekintetben, hogy a C. hűséges megtartásához milyen alanyi és tárgyi feltételek szükségesek!

Valóban nagy célokat és hivatásokat nem lehet időre fogadni és hozzá a rejtett szándékkal, hogy adott alkalommal megszökünk előle.

A katona nem szökhetik meg, ha a veszély idővel nagyobbodik. A papság is katonai, háborús szolgálatot jelent.

A folytonos felmentés még az erősakaratókat is megingathatná.

Lehet, hogy a C. egyesekre idővel valóban az elgondoltnál súlyosabb teherré válik, de a többségre a C. védőgát marad a külső kísértésekkel és a belső gyengeséggel vagy ingadozással szemben.

Hiába is mondaná valaki, hogy az Egyház engedje meg a nősülést azoknak a papoknak, akik idővel a C. megtartására képtelennek tartják magukat. Mert azok, akik a C.-ban nem tudnak nő nélkül megmaradni, azok, — bizonyos feltételek mellett — a házas életben sem tudnának *egy* nő mellett kitartani. Mert ehhez is, ahhoz is akarat-erő, hatalmas önfegyelem, Istenhez kapcsolódás és imával kiesdekelt kegyelem szükséges.

Loyson Hyacint aposztatált pap megnősülése után újabb érveléssel kísérletezett a C. ellen. Azt írja,

hogy a nőtlen pap nem ismeri és nem ismerheti a világ legfontosabb intézményét: a családot.

Hát csak nem kívánja Loyson, hogy a pap és szerzetes a házaseset minden aját-baját saját magán tapasztalja meg. Talán még gyermeket is szüljön, hogy az anya fájdalmát és vajudását „megtapasztalja”?!

Tegyünk csak egy kis hasonlatot:

A katolikus papok és szerzetesek Európa kultúrájának hordozói, legfőbb művelői, a múlt irodalmának és művészetének megmentői voltak. Ma is a nép tanítói, vezetői, oktatói, irányítói, a missziókban orvosai, ápolói, gondozói, technikusai, iparosai, minden ügyes-bajos dolgokban mesterei és tanácsadói. Ellenben a nős görög keleti papság sem keleten, sem nyugaton nem tudott első vagy vezető szerepet vinni.

Egyébként a legtöbb pap és szerzetes a saját szüleinek családja körében nevelkedett, tehát igenis a saját tapasztalatából is ismeri az életet. De ezen felül a gyóntatószékben a családi bajoknak és nehézségeknek szinte végnélküli eseteiről értesül. Olyan titkokat közölnek vele, amelyeket rajta kívül senkire nem szoktak rábízni, még saját szüleikre, hitvestársukra és legjobb barátaikra sem.

20. FEJEZET.

A cellbátus és a fajszaporítás

Azzal is szoktak a C. ellen érvelni, hogy a katolikus klerus éppen a C. következtében nem járulhat hozzá a faj terjesztéséhez.

„Mi lenne az emberiségből — kérdik — ha min-

den férfi vagy akár csak minden katolikus férfi, utánozva a papokat, c. maradna? Nagyon rövid idő múlva a föld elnéptelenednék.”

Ez ép oly oktalan kérdés, mintha kérdeznők: Mi lenne az emberiségből, ha mindenki szabó akarna lenni.

Vagy helyesebb és megfelelőbb hasonlattal: ha mindenki Goethe, Arany, Petőfi, Vörösmarty, Liszt, Munkácsy akarna lenni?.

Mert a világ átlaga oly gyarló, hogy bizony sem a zsenik, sem a hősök, de a c. életre képes emberek sem teremnek minden fán és születnek minden bokorban!

Ezért is van a katolikus Egyháznak csaknem minden egyházmegyéjében erős paphiány!

Qui nimium probat, nihil probat!

De hát — mondják — a meglevő klerikusok révén mégis csak nagy a kiesés a fajszaporításban.

Érdekes, hogy az Egyház ellenségei, akik más-kor és más helyeken a „klerikális hatalom, befolyás és terjeszkedés” ellen szavalnak, a C. terén képmutató szemfogatással sajnálkoznak azon, hogy mennyi „nagy ember, lángész, művész” vész el azzal, hogy a kat. klerus gyermektelen.

Ugyancsak érdekes és jellemző, hogy ugyanezek az ellenvetők nem emelik fel szavukat az ellen, hogy bizonyos szociális intézkedések hiánya miatt a gyermekek százezrei nem születnek meg vagy a születettek elpusztulnak.

Ezek a jó urak miért nem nehezményezik és támadják a fogamzást gátló rengeteg szer gyártását, forgalomba hozását, tolakodó hirdetését és eladását?

Miért nem tiltakoznak a prostitúció ellen, a faj-

szaporítást annyira korlátozó, a vért rontó és a női méltóságot lealázó intézmény ellen?

Miért nem dörögnek és buzgólkodnak az egyke és egyses ellen. Miért nem támadják azokat a szülőket, akik kényelemszeretetből, hiúságból, fukarságból vagy mondva csinált egészségi okokból nem nemzenek, illetve szülnek gyermeket?

Ám maga a katolikus C. nemcsak, hogy nem segíti elő a faj elnéptelenedését, hanem ellenkezően azt akadályozza és ezzel éppen a népek *egészséges* szaporodását elősegíti, támogatja és szorgalmazza.

Hogyan és mikép?

Minden nemzetet és népet az *egészséges* nemiség tart fenn. E nélkül már számos nép kipusztult. Már pedig az *egészséges* nemiség hatalmas akaraterőt, önfegyelmet, önuralmat, tiszta erkölcsi érzést, szinte fanatikus tisztesség-szeretetet, féltő szemérmességet és mély vallásosságot tételez fel. Feltételezi a házasság előtt és a házasságon kívül való nemi érintkezés kizárását.

Ám minderre tanítani és nevelni kell a népet. De ki nevelje, ha nincs egy nevelői kar, amely elsősorban a saját példájával, elvével, életével és egész életén át követett C.-ával az erkölcsiség élén halad?

Ahol a házasságon kívül a szent tisztaságnak becsülete van, ott a házasságot is szentül tartják. A tiszta ifjúság a jó és termékeny házasság feltétele. Az elpazarolt ifjúság a meddőség és gyatra vagy beteg, vérbajos ivadékok egyik főoka.

Ahol a C. iránt nincs megértés, ott a népesedés terén is beáll a szellemi, világnézeti és erkölcsi sorvadás!

Amelyik nemzetben akkora a szent tisztaság és felsőbbfokú erkölcs uralma és értékelése, hogy sok a nőtlen pap, abban a nemzetben tiszta is marad a vér, termékeny a házasság és gyermekáldásos a család!

Ahol a C. szelleme virágzik, ott az önmagtagadás is. Már pedig a házasság előtti és kívüli önmegtartóztatás és tiszta élet (éppen a nemi ösztön erőssége miatt) a legjobb sarkantyú a megházasodásra.

Képzeljük csak el, ha a mai rengeteg agglegény egész életén csak ama két eset közül választhatott volna: szeplőtelen, tiszta élet vagy házasság, bizonyára 98—99 százalékra megnősült volna. De mivel a nemi tisztaságon túltette magát, a harmadik esetet, az erkölcstelen életmódot, a bűnös kiutat választotta: a szabad szerelmet vagy a prostitúciót.

Ne felejtsük el, hogy a katolikus vallás az egyedüli vallás, amely a gyermekáldás érdekében feltétlen és megalkuvást nem ismerő szigort gyakorol.

A C. intézménye oly magas lelki kultúra próféta és terjesztője, amely nem csak pótolja, hanem sokszorosán felül is múlja a C. révén elmaradt házasságok és gyermekek számát.

Martinovich Sándor a volt jezsuita írja: „Az Egyház az ő nőtlen papjai által a szőszéken, de még inkább a gyóntatószékben valóságos keresztes hadjáratot folytat a gyermekáldás bűnös korlátozása ellen. És ez a hódító hadjárat százszorta több emberéletet ment meg a társadalomnak, mint amennyit a nős papok együttesen adhatnának neki.” (Papi celibátus. Pécs, 1918, 31.)

Még a katolikus vallással szemben bántóan el-

fogult, protestáns Dr. Darányi Gyula orvosprofessor is így ír eddig két kötetben megjelent „Közegészségtan” c. művében: „A coelibatust sokan helytelenítik ugyan, de tekintetbe kell venni, hogy az így előálló kiesést viszont a katolikus egyház kompenzálja a házasság elismerésével szentségyanánt és az egyke elleni eredményes küzdelmével.” Tehát ő is elismeri, hogy az Egyház a C.-sal járó eugeniai veszteséget az egyke-ellenes küzdelmével kiegyenlíti.

De nem csak kiegyenlíti, hanem hatványozottan pótolja is.

Pl. ismeretes, hogy hazánkban a katolikusok — papjaik C.-a ellenére — szaporábbak, mint a más-vallásúak.

Igy van ez a többi országban is. Franciaországban szörnyen pusztít az egyke, de még itt is a katolikusok szaporábbak a többi vallásúaknál.

A „Der Bund” c. svájci tekintélyes lap 1940. június 20-i száma írja: „Nem lehet tagadni, hogy a születéscsökkenés mértéke elsősorban a protestáns egyházakat érte el. Ha a dolgok így mennek tovább, Svájc eddigi biztos protestáns többségét néhány évtized leforgása alatt a katolikusok túlszárnyalják.”

Hasonlóképp nyilatkozik Henry Bergmann dr., aki az Amerikai Egyesült Államok 1940. évi statisztikájának alapján azt állítja, hogy ha a katolikus és más vallások születési arányszáma a jövőben is ugyanaz marad, a katolikusok már 90 év múlva abszolút többséghez jutnak.

Más szóval a többi vallás, a nős és gyermekes lelkészek ellenére sem tudja elérni a katolikusok szaporodási indexét.

Miért? Mert az a vallású nép, amely C.-ban élő papokat tud felmutatni, erkölcsileg erősebb, tehát nemi erejét nem vesztegeti el házasság előtt és házasságon kívül. Ennélfogva szaporább is.

Ezt igazolja az a körülmény is, hogy a papok, szerzetesek és apácák túlnyomó többsége sokgyermekes szülők ivadéka.

1937-ben Faulhaber bíboros 25 éves püspöki jubileuma alkalmával kiadott ünnepi iratból kitűnik, hogy az 1937. évben tanuló 235 papnövendék közül 233 oly családból származik, amelyekben egy családra 5.38 gyermek jut.

A würzburgi theologusok munkaközössége 1940-ben az egyházmegyei papságról statisztikát készített. Kitűnt, hogy közülük csupán 3.3% volt a szülők egyetlen gyermeke, 83.9% 4—7 gyermek fia, 12.8% pedig 8 és ennél is többgyermekes család ivadéka.

Még az egykés Franciaországban is a katolikus papok és apácák csaknem kivétel nélkül többgyermekes szülők fiai és leányai.

Alacsonyabb erkölcsi színvonalon nem akadnak Celibátusban élő szűzies egyének, de ott a faj pusztul, elfajul, elkorcsosul, életképtelenné válik. Az istenfélelem hiánya és a gyengébb erkölcsőség sokkal, de sokkal több gyermek-kiesést okoz, mint a C. „Durch den Mangel an Gottesfrucht und die Haftung an die Sinnenlust geht viel mehr wertvoller Nachwuchs verloren als durch den Zölibat.” (Philipp Küble: Lebensentfaltung in Ehe. 1940.)

Magyarul: „Az istenfélelem hiányától és az érzékiséghez való tapadástól sokkal több értékes utód vész el, mint a C.-ból.”

Az a magasztos tisztaság és felséges, páratlanul magasan álló erkölcs, amely a többi között a C.-ban és az állandó tisztaságban virágzik, termi a 18—20 gyermekes házasságokat.

Ellenben az olyan élettelen erkölcs, amely előtt ismeretlen az örökös nemi megtartóztatás és C., csak egykét, segykét, prostitúciót, vérbajt és degenerációt burjánoz!

A családi életnek egyik leggyakoribb és legfájdalmasabb keresztje a gyermek elvesztése.

A statisztika tanúsága szerint az emberi nemnek legnagyobb része nem éri el a kifejlődés korát. A gyermekbetegségek szinte vesszőfutást rendeznek már a csecsemők soraiban!

Úgy látszik, mintha e világnak légköre túlságos hideg, fagyos és zord lenne a gyermeki kor virágai számára és azért az isteni kertész idejében magához veszi azokat.

Ellenben a C. okozta látszatvesztéség: nyereség! Csak a C. lehelete, bűvölete, varázsa, csodája, áldozata teremti meg azt a szent légkört, amelyben nagy, szinte szokatlanul nagy számban fakadnak életre, bimbóznak és fejlődnek a családok ivadékai.

Ábrahám hajlandó volt Isten parancsára és kedvére lemondani egyetlen fiáról. És ime ép ez áldozatának jutalmául vált belőle egy megszámlálhatatlanul sokaságú és máig fennmaradt népnek ősatyja. A gyerekekről való *áldozatos* és hiten alapuló lemondás lett a forrása sok utódnak és ezek nagy termékenységének.

Isten a maga mindenhatóságával a C. áldozata által kiesett ivadékok számát mennyiségben és minőségben is pótolni tudja! És a tények mutatják, hogy bőségesen pótolja is!

„Mert nem az én gondolataim a ti gondolataitok és a ti útaitok nem az én útaim, úgymond az Úr.” (Izaiás, 55, 8.) A katolikus vallás történelme azt a csodás tényt tárja elénk, hogy az Egyháznak taglétszámát mennyiségben és minőségben főképp kétféle áldozat növelte magas hatványban. Az egyik a vértanúság, a másik a papi és szerzetesi C., a „vértelen martiriumság”!

Tertullian joggal és valóságnak megfelelően hangoztatta a paradaxonnak látszó igazságot: „Mindig megsaporodunk, valahányszor minket lekaszabolnak. A vértanúk vére, új keresztényeknek lesz szülőmagja. Sanguis martyrum est semen Christianorum!”

Ép így a C. vértelen áldozata és szelleme a termékenységnek és szaporodásnak előmozdítója, talajjavítója, fajnemesítője, eugeniai vitaminja!

21. FEJEZET.

Amikor a túlságos szaporodás nem is mindig kívánatos

Omne quod est nimium, vertitur in vitium. Sok katolikus, főképp papi olvasó talán első hallásra csodálkozni fog, sőt még meg is ütközik ama kijelentésünkön, hogy a túlszaporodás nem is mindig kívánatos.

Helyesen mondja dr. Marczell Mihály egyetemi tanár: „Az emberi élet célja nem alacsonyítható le a faj minél termékenyebb szolgálatává sem.” (Érosz és Étos, Bpest, 13. old.)

Maga a természet is milliárd számra tékozolja és pazarolja a virágokat, az állati petéket és vonja

el őket a fajszaporítás lehetőségétől. Ép az előző fejezetben hallottuk, hogy az emberek legnagyobb számban a csecsemő- és gyermek korban halnak meg, tehát oly korban, amikor nem szolgálhatják a faj növekedését.

A világháború előtt, alatt és közvetlenül utána világszerte a gyermekáldás ellen küzdött a jobb és baloldali irodalom nagyobb része, az orvostudomány legtöbb képviselője, a nemzetgazdaság és persze az ipar, amely fogamzást gátló szereivel elárasztotta az egész világot. E tekintetben valóságos Sodomává és „Gomorhává” süllyesztette a „művelt Nyugatot.”

A világháborút követő második évtizedtől kezdve hatalmas és nagyarányú változás állott be e téren, legalább is az államok hivatalos hatalma részéről. Ezek ma a mindenáron való nagyobb népszaporodásra törekszenek, leginkább katonai és államvédelmi célból. Hogy az országnak minél több harcosa, tehát nagyobb, félelmesebb hadserege legyen.

A mindinkább terjedő egyke és egyse miatt az egyházi férfiak a multnál is sokkal erősebben léptek föl e nemzet-, faj- és önrontó bűnös divat ellen. Nem is küzdhetünk eléggé e vallás- és erkölcsellenes és hazafiatlan rákbetegség ellen.

De a küzdelem módjában és a megkülönböztetés hiányában, per excessum, néha hibázhatunk is.

T. i. hiba, ha megkülönböztetés nélkül *minden* házaspárnak ajánljuk, sőt szigorú parancsként lelkére kötjük a minél több gyermeket.

Sok házaspár csak ürügyként említi a szegénységet, betegséget és a megfelelő gyermeknevelés lehetetlenségét vagy óriási nehézségét.

De igenis vannak házaspárok, ahol a *megfelelő* gyermeknevelés valóban lehetetlenség vagy felette nagy nehézségbe ütközik.

Ilyenkor könnyű, de egyúttal felelőtlen megnyugtató, ha csupán a jó Isten kegyelmére és segítségére hivatkozunk, a szülőket Istenbe vetett bizalom hiányával vádoljuk és ex cathedra kijelentjük, hogy akinek Isten nyáját ad, gondoskodik legelőről is.

Igen, a gazdag, a jómódú családban legyen minél több gyermek. Viszont a nagyon szegény népénél a sok gyermek nem mindig jelent áldást, sem a családra, sem az államra, legkevésbé a gyermekekre.

Nem kívánatos, hogy több ember éljen valahol, mint amennyit a természet, a munka vagy az állam és társadalom eltarthat. Hiszen a *proletárizmus*, amelyet rossz és nem kívánatos értelemben neveztek így, *nevét is* a sok, a kívánatosnál több gyermektől kapta.

Ezt az elvet már sok katolikus és nem katolikus nemzetgazdász állította. De a legnyomatékosabban és legmeggyőzőbben Dr. Prohászka Ottokár (első ízben: Magyar Sion c. folyóiratban. Esztergom. 1895. évf. 270—299 és 345—360 old. Dr. Pethő álnévvel). Ő írja: „*Nem minden szaporodás lesz erkölcsös a házasságban sem*, csak az a szaporodás, amelyet a világrend s szorosabban az illető társadalom s még tüzetesebben, az illető család helyzete és kilátása megtűr. Proletárrá tenni egy szünetendő személyt, emberi létre való kilátások nélkül létebe hívni elsenyvedő s elzüllő existenciákat, *ez oly bűn, mint a gyilkolás.*” (i. h. 274. old.)

„A túlnépes társadalomban — így folytatja a

nagy püspök — a nyomorúság s a vele karon fogva járó erkölcstelenség, a bűn és a prostitúció szerencsétlenné teszi, ideiglenes nyomorba és örök kárhozatba dönti, az éhhalál s a szellemi sorvadás áldozatává avatja azokat, akiktől a természet és a társadalmi helyzet megvonta a fejlődéshez s az egyéni kiképzetéshez megkívánt eszközöket.” (i. h. 273. old.)

Az amúgyis nagyon szegény osztályok a túlságosan sok gyermek révén, a szegényedés lejtőjén mind mélyebbre süllyednek, a gyűlölet, lázongás, lopás, rablás, betörés bűncsíráit szaporítják. Az ily körökben a nagyon sok gyermek a család életkedvét kiszárítja, a családanyákat a legszánalmasabb rabszolgaságba dönti.

Gondoljunk csak például arra a szörnyű nyomorra és kétségbeejtő szegénységre, amelynek az ember tanúja New York és Brooklyn u. n. földalatti életében. Itt nem csak piszkot és bűzt láthatsz, hanem emberi rothadást, penészedést, lassú haladoklást. Lyukakban egész családok csenevésznek el friss levegő, napsugár, öröm, vigasz, életkedv nélkül. Gyakran a szennyvízlevezető csatorna bűzös s sűrű folyadéká önti el őket, anélkül, hogy e sár, piszok, szenny, bűz undokságát éreznék is, annyira megszokták.

És e fizikai légkört még félelmetessé, még iszonyatosabbá teszi az erkölcsi! E lebuajok legutolsóiból kerülnek ki a mindenre kapható elszánt tolvajok, hamis tanúzó, zsebmetsző, megfizethető orgyilkosok, betörők, egy zsemlyéért kapható prostituáltak . . .

És itt követeljük még több gyermeket?

„Kiváltképpen — jegyzi meg a lángeszű Pro-

hászka — a papokra vonatkozik ez, akik a sok gyermekkel megáldott családokban Isten különös áldását látják és Istenbe vetett bizalomnak hívják a szülőknek meggondolatlan hanyagságát a gyermekek javának előmozdításában, mikor a családot szaporítják, anélkül, hogy kilátásuk volna a megélhetésre. Akinek — így szokták prédikálni — az Isten gyermeket ad, annak ad eleséget is. De, hogy a gyermekek az égből várt eleség híján, milliószámra elcsenevésznek és elhalnak, ez őket cseppet sem zavarja. E téves nézet támogatására néhány félreértett szentírási helyre hivatkoznak, amelyeket ép azért értenek félre, mert nem veszik tekintetbe a természeti rendet. A bibliai áldás, mely azt mondja: sokasodjatok és lepjétek el a földet s hajtsátok uralmatok alá, — nem annyit jelent, hogy tömjétek túl a földet aránytalan túlnépességgel, aminek a vége az lesz, hogy elveszítitek fölötte az uralmat, hanem annyit jelent, hogy borítsátok el a földet annyi emberrel és munkabíró kézzel, amennyi az uralmat biztosítja számotokra.” (i. h. 287. old.)

„Az a vakmerő tan — folytatja a század legnagyobb hittudósa — hogy az ember bizza magát Istenre és hárítsa reá gyermekei gondozását, ellenkezik a keresztény és a józan eszű természetes morálissal; mert felmenti az embert legszentebb kötelmei alól és pedig oly elvnek alapján, melynek végső következménye az lesz, hogy a család iránt való kötelmek egyáltalán kiesnek közérzülünkéből. ... Ne lazítsuk e részben a köteletségérzetet az isteni gondviselésre való hivatkozással.” (i. h. 287—288. old.)

Ne felejtsük el azt sem, hogy az ó-, közép- és új

korban sok háborúnak az oka egy-egy ország túlnépesedése volt és ennek megfelelő megélhetési nehézsége a kellő életszínvonal lehetőségének hiánya.

„Ezért — mondja Prohászka — oktalanság volna erővel, hazafias tüzzel hajszolni a népesedést. Hanem javítani kell a kereseti rendszert, kilátást kell nyitni a megélhetésre: akkor azután a népesedési mozgalom (önmagától is) egyre fokozódik... Adjanak a népnek igazságos kereseti rendszert: ezzel többet segítenek a népesség fokozásán, mint valamnyi Diatribával.” (i. h. 296—7. old.)

Prohászka Ottokár tehát nagyon bölcsen a kérdés megoldására több, józanabb és sürgetőbb szociális törvényhozást sürget. Vagyis az államok gondoskodjanak arról, hogy a szülők képesek legyenek a természet adta legtöbb gyermeküket is emberhez méltó módon felnevelni és megélhetésüket biztosítani.

Ámde a szociális viszonyok javítása alig vagy sehogyszem függ tőlünk, papoktól és szerzetesektől. Ezért kérdés, hogy mi legyen a mi állásfoglalásunk és mi legyen a teendőnk a népesedés terén, akár a gyóntatószékben, akár ezen kívül.

És itt emelkedik szinte égi magasságba, itt fénylik, ragyog, tündöklük a *papi Celibatus* mint mentő öv, kiségitő eszköz, szabályozó elv, segítség, bátorítás és vonzó, jó példa.

Mi és egyedül mi, C.-ban élő papok és szerzetesek mondhatjuk a gyermekáldástól bizonyos esetekben *joggal* féltő, vonakodó, húzódozó házastársaknak:

„Ne légy születendő gyermekeidnek gyilkosa!

Óvakodva óvakodjál a gyermekáldás ellen bármiféle pozitív eszközt vagy módot használni, mert ez súlyos bűn Isten és a természet ellen.”

„De ha lelkiismereted világosan azt súgja, hogy súlyos okok miatt a már meglevő sok gyermek után, jobb az újabb gyermek elmaradása: tanácsolom és ajánlom, hogy tartsatok mérsékletet, vagyis *időközi, C.-szerű megtartóztatást*.¹ Még pedig felsőbb, szent indító okból, pl. Isten iránt való szeretetből, vezeklésből, valamely szent célra stb. Mert más indító ok nem elégséges, de nem is ajánlatos arra, hogy az ösztönnek, — ha mindjárt ideiglenesen és bizonyos időre is — határt szabjon.”

„Lássátok, *ha én egész életemre* fogadtam és tartom a C.-t és a vele járó teljes megtartóztatást, akkor — a jó Isten segítségével — ti is kíséreljétek meg ezt olyan hosszú időre, amennyire bírjátok.”

Persze az a pap aki ezt a tanácsot a saját C.-a nélkül adná, olyan volna, mint az az atya, aki égő szivarral osztogatna intelmeket fiának, hogy ne dohányozzék.

És, lélektanilag érdekes, hogy éppen a legszegényebb tehát illuzió-mentes emberek, a túlságosan kiábrándító, brutális valóság közelsége miatt (piszok, izzadságszag, váladékosság stb.), sokkal, de

¹ Ide vág az u. n. Onigo—Knaus-féle időszakai megtartóztatás is, amely ellen az Egyház eddig hivatalból nem emelt kifogást. De ennek az az árnyoldala, hogy bonyolult volta miatt gyakorlatilag éppen a legszegényebb osztály, tehát azok számára alkalmatlan, akik talán egyedül élhetnének vele jogosan.

sokkal könnyebben kaphatók az időközi nemi megtartóztatásra, mint az ideges, akarategyenge, elpuhult és minden oldalról szexuális ingerekkel körülostromlott műveltek!

Utóbbiak el sem tudják képzelni, lehetetlennek is tartják, hogy olyan házastársak is akadtak, akik felsőbb, szent indítóokból, házasságuk kezdete óta végesvégig, szűziesen, a másik fél érintése nélkül éltek egymással. Pl. Szent Hilár és felesége, Szent Cecilia és férje, Szent Etheldreda, Tonberchtnek és később Egfridnek neje, Szent Ammon és felesége, hazánkban Szent Imre herceg a feleségével, Szent Kinga (Kunegunda), IV. Béla király leánya a férjével és annyi sok más.

De e helyütt nem is a házastársaknak véges-végig való nemi megtartóztatásáról van szó, hanem a legszegényebb és már amugyis több gyermekkel megáldott házastársak nemi életének felfüggesztéséről vagy abbanhagyásáról.

És épen a legszegényebbek, a legnyomorútabbak közül, sőt mondhatnók, csak ezek közül lehet többeket rábírní arra, hogy Mária Magdolna, Szent Ágoston egyházatya s hasonló életűek módjára szinte végleg lemondjanak a nemi élet folytatásáról és arról, hogy szeretteikben a másik nemet érezzék.

Ezekből kerülnek ki azok, akik külső piszokban, bűzös odokban, sorvasztó életkörülmények között tiszta lelkekké, az Eget megörvendeztető drágakövekké, Istent dicsőítő áldozatos szentekké magasztosulnak. Róluk persze a világ nem vesz tudomást, csak a házastársuk, a jó Isten és esetleg a lelki atya.

22. FEJEZET.

A Szentírás mint ellenvetés

A 14—19. fejezetekben szinte kimerítettük a C. ellen felhozni szokott fontosabb, hangzatosabb vagy gyakoribb ellenvetéseket.

Itt-ott hallhatunk még néhány más ellenvetésről is, amelyeket azonban ható s meggyőző erejük teljes hiánya miatt ellenfeleinek is csak elvétve említenek fel.

Igy pl. a Szentírásnak egyik-másik kiszakított és rosszul, tévesen vagy önkényesen magyarázott szavába inkább csak egyes mai szekták szoktak még belekapaszkodni. Ezeket csak a teljesség kedvéért említjük meg.

Ilyen szentírási hely például a következő: „Jobb dolog megházasodni, mint égni.” (I. Kor. 7, 9.)

De hát ennek a mondatnak helyes értelmezését éppen az illető szentírási helynek előtte való verse adja meg. A két vers *összefüggően* így hangzik: „A *nőtleneknek és az özvegyeknek* pedig azt mondom, *jó nekik, ha úgy maradnak, mint én is*, (vagyis nőtlenül), de *ha meg nem tartóztatják magukat*, lépjenek házasságra; mert jobb dolog megházasodni, mint égni.”

Vagyis Szent Pál itt sem mond mást, mint az Egyháznak bármely más erkölcstana: „Vagy élj nőtlenül és tisztán, vagy, ha úgy érzed, hogy nem tudsz tisztán élni, inkább házasodjál meg, mintsem a házasságon kívül vétkezzél Isten VI. parancsa ellen.”

Szent Pál itt az emberek *átlagára* gondol és hogy a házasságot nem parancsként említi, már

csak abból is következik, hogy sem Krisztus, az ő mestere, sem ő maga nem nősült meg.

Egy másik ilyen ellenvetésre felhasznált hely: I. Tim. 4, 1—3, amely így hangzik: „Az utolsó időkben egyesek elszakadnak a hittől, a megtévesztés szellemeire s az ördögök tanításaira hallgatnak, azokra, akik képmutatóskodva, de lelkiismeretükben megbélyegezve hazugságokat hirdetnek, akik azt mondják, hogy tilos a házasság, hogy tartózkodni kell egyes eledelektől..”

Hát természetesenél természetesebb és magától értőbb, hogy Szent Pállal együtt minden józaneszű embernek el kell ítélni azt a tévtant, amely a házasságot elvben és *mindenkinek* eltiltja; azt a házasságot, amelyet Isten alapított, Jézus szenitséggé magasztosított.

Persze azoknak, akik a Szentírás e helyére hivatkoznak, illenék tudni, hogy Szent Pál az akkori idők gnosztikus jellegű tévtanításáról szól, akiknek alapgondolata az volt, hogy minden anyag, tehát az emberi test is önmagában rossz, sőt minden rossznak forrása. Ép ezért minden anyagot üldözni kell, tehát a házasságot is el kell vetni, mert ez csak szaporítja a rosszat.

De valószínű az is, hogy ezek a tévtanítók megengedték a házasságon kívül a nemi kicsapongásokat és természetellenes, a gyermek születését kizáró fajtalanóságokat azzal az ürüggyel, hogy ezek a testet, tehát az anyagot rombolják.

Van azután még egy ilyen hely, amelybe néha szeretnek kapaszkodni. Ez így szól: „Rendelj preszbitereket, olyat, ki feddhetetlen, egy feleségű férfi.” (Tit. 1, 5—6.)

Világos, hogy Krisztus Urunk és az apostolok

kezdetben nős férfiakat is felvettek Isten szolgái közé. Bajos is lett volna Kriszus és az apostolok idejében elég nőtlen, tehát fiatal férfit felszentelni. Hiszen a zsidóknál szégyen számba ment a nőtlenség, a római törvény (Lex Julia et Papia) pedig jogi hátrányokkal sújtotta a nőtlenekeket.

Maga Péter apostol is nős volt, a többi apostol — János és Pál kivételével — valószínűen szintén nős volt. De amikor elhangzott a Mester szava, hogy kövessék őt, a halászok ott hagyták mindenüket és mentek utána. Nem tudjuk, hogy Péter felesége élt-e még akkor, amikor az Úr Jézus meghívta apostolnak. Ha élt, Péter el is hagyta őt. Ő maga mondja Jézusnak: „Ime, mi elhagytunk *mindent* és követtünk téged.” (Máté, 19, 27.) De akár élt Péter felesége, akár nem, Péternek is, a többi apostoloknak is, az Úr Jézus százszoros jutalmat ígért, ha öérette elhagyják feleségeiket. (Máté 19, 29.)

Világos, hogy Szent Pál Titushoz írt levelében arra céloz, hogy csak olyan férfit válasszon preszbiternek, akinek *csak* egy felesége van vagy volt. A mondatnak helyes értelme tehát ez: „A felszentelendő *ne legyen másodszor nősült ember.*” A hangsúly az „*egy*” szón van, nem pedig a feleségen.

Ezért a szóban levő hely éppen a C. szelleme mellett szól, nem pedig ellene. Hiszen e helynek szerzője, Szent Pál, mint említettük, maga is nőtlen volt, neki sem volt felesége.

E szentírási helynek a C. ellen való felhasználása annyira értéktelen, hogy erre még a C. ellen állástfoglaló, sőt a C. ellen vétő katolikus papok sem tartották érdemesnek hivatkozni.

23. FEJEZET.

Nyilatkozatok pro et contra I.

A C. mellett olcsó érvül szolgálhatna ama nagy nevű, híres, tekintélyes férfiaknak szinte végtelenül hosszú sora, akik maguk is nőtlenül éltek halálukig.

Csak hamarjában a következőkre emlékszünk: Platon, Heraklitosz, Pythagoras, Herodotos, Newton, Smith Ádám, Galilei, Descartes, Locke, Spinoza, Kant, Schopenhauer, Bayle, Hume, Nietzsche, Gibbon, Maculay, Bentham, Pit, Leonardo da Vinci, Raphael, Michelangelo, Martinuzzi, Haendel, Humera, Leibnitz, Beethoven, Bruckner, Mendelssohn, Brahms, Mayerbeer, Lueger Károly, Gárdonyi Géza, Pauler Ákos.

De eme és akár hasonló százezer névre való hivatkozás is csak álérv volna a C. mellett.

Mert, mint már könyvünk elején említettük és hangsúlyoztuk, a Szentírás és az Egyház nem bármint nőtlenséget ajánl, tanácsol, magasztal és dicsőít, hanem csak a felsőbb, szent indító okból és a teljes nemi megtartóztatással kapcsolatos C.-t.

Sőt, az Egyház a csupán földi indító okból követett vagy a házasságon kívül bármint nemi élvezettel egybekötött nőtlenséget az egyénre, nemzetre és társadalomra egyaránt súlyos bűnnek, veszélynek és legnagyobb fokú erköcstelenségnek minősíti. Már pedig legtöbb esetben nincs módunk megállapítani, hogy a sok ezer nőtlen világi férfi e szempontból melyik csoporthoz tartozott.

Tehát a nőtlen világi tekintélyek nagy száma nem érv a C. mellett.

De ép oly kevéssé érv a C. ellen néhány egyházi férfiúnak nyilatkozata vagy írása a C. ellen.

1923-ban Vépen cirkusz-társulat időzött. Minden előadáson szerepelt egy meglovagolhatatlan számár.

A híres csacsi annyira makrancos volt, hogy a derék vépi legények sem tudták megülni, pedig akadt köztük akárhány vitéz obsitos huszár is.

Természetesen ez méltán sértette a legények önérzetét. Ezért keresve-keresték az alkalmat, hogy a csökönyös csacsin bosszút álljanak. Húsvét hétfőn azután az egyik legény hasba szúrta a négy-lábú cirkusz-művészt.

Az ember nehezen tudja elviselni, hogy mással szemben alul maradjon, legyen ez ember vagy állat, igazság vagy erény.

Egyik újkori atheista bölcseelő nem tudván megdönteni a skolasztikus bölcsélet világos okfejtését, a többi között így fakadt ki: „Die Distinctionen der Scholastik haben eine *beleidigende* Klarheit.” (Magyarul: A skolasztika megkülönböztetései *sértően* világosak.)

A C. ellen is hadakoznak azok, akikre az „beleidigende *Reinheit*”, *sértő tisztaság!*

A betegszemű nem állja a napfényt!

Az erkölcsileg gyenge, elesett, elbukott ember lelkét bántja, sérti, elkесeríti a C. gondolata, ténye, megszégyenítő példája. Ellene támad, gyűlöli, utálja.

Innen magyarázható az, hogy a C. ellen írásban fellépő egyházi személyek legtöbbjéről előbb-utóbb kitűnt, hogy írásukkal csak igazolni, védeni vagy menteni iparkodtak saját C. ellenes magánéletüket, bűneiket, bukásukat vagy az okozott botrányokat.

A C.-ról óhajtván írni, a tárgyilagosság köteles-

ségemmé tette, hogy felkutassam és áttanulmányozzam a legnevezetesebb C. ellenes műveket is.

Sikerült megszereznem Orzechowski, Theiner, Szabó Richard, Káts István, Loyson Hyacint és Capecelatro József műveit.

Felkutattam mind e hét szerzőnek életrajzát és rádöbbsentem, hogy mindegyiknek *személyi oka volt* a C. ellen állást foglalni.¹

Éppen e könyv befejezése előtt hívták fel figyelmet egy legújabb C. ellenes műre. Címe: „Ein Trappist bricht sein Schweigen.” Szerzője valamikor trappista volt, de kilépett a rendből és mint maga írja, egymásután háromszor nősült meg. Az első két feleségével boldogtalan volt a házassága, csak a harmadik nőben találta fel a megértő hitvest.

Dr. Rugel (így hívták a könyv szerzőjét) ellenzi, támadja és gúnyolja a C.-t. Nos, elég magyarázatot nyújt erre a rendből való kilépése és háromszoros „házassága”. De talán még jobban a következő önvallomása: „Egy teljesen elkorcsosult részegeskedő, börtönviselt embernek a fia engem még ártatlan gyermek koromban ifjúi tévútra vezetett,

¹ Orzechowski Stanislaus kanonokkal, ennek magánélete miatt, saját kanonok-társai megszaktították a magán-énritkezést. Theiner Antal aposztatált. Szabó Richard vácegyházmegyei pap önként elhagyta kápláni állását és református vallásra tért át. Káts István várad-velencei plébánosról püspöke, Kalatai Ferenc így nyilatkozott: „Már több vétékkel megfertőzött férfi.” Loyson Hyacint atya később aposztatált. A C. ellen író egyh. férfiak közül akadt egy érsek is: Capecelatro József olasz érsek (1744—1836). A pápa-ellenes Napoleon József belügyminiszterének nevezte ki. Magánélete miatt 1818-ban le kellett mondania érsekségéről.

amelyek, szüleinek vak szeme előtt, *bennem hosszú életéveknek súlyos terheltségévé nőttek. Idegen bűn engem bensőleg megrontott és külsőleg életidegen tökfilkóvá idomított.*¹

Azt hiszem, ez az önvallomás felment minden további magyarázattól.

Kérdezem, hivatott-e a kontár orvos arra, hogy vád alá helyezze a orvostudományt? Van-e joga a tisztí rangjától megfosztott vagy erkölcsileg megrokkant és ezért a katonaságtól megválni kényszerült tisztnek pálcát törni a honvédelmen?

Csaknem minden államnak van néhány politikai menekültje, emigráltja. (Nálunk pl. gróf Károlyi Mihály.) Vajjon ezeknek az ítélete hazánkra tárgyilagosnak, elfogultnak, megbízhatónak tekinthető-e?

Ép oly kevésbé tekinthető tárgyilagosnak, elfogadhatónak, bizonyító erejűnek a papi vagy szerzetesi élet hajótöröttjeinek, dezertőrjeinek, csalódottainak, menekültjeinek az állásfoglalása, ítélete, támadása a C. ellen!

A nemes bort sem szokás a palack fenékalja vagy a hordó seprűje után megítélni!

A C. ellen fellépő egyházi férfiak közül e sorok írója csupán egyetlen egyet ismer, aki tiszta, szep-lőtelen és feddhetetlen élete ellenére a C. ellen szólalt fel. Ez Paphnutius egyiptomi püspök volt,

¹ Az eredeti szöveg így szól: „Noch als unschuldiges Kind wurde ich durch den Sohn eines völlig degenerierten Trinkers und Zuchthäuslers zu einer Jugendirrung gekommen, die sich unter den blinden Augen seiner Eltern zu einer schweren Belastung langer Lebensjahre angewachsen hat. Ich war durch fremde Schuld innerlich verdorben und äusserlich zu einem lebensfremden Tölpel agberichtet.“

aki maga is nőtlen maradt élte végéig és akinek magánélete példakép ragyogott egész Keleten.

Paphnutius a niceai zsinaton ellenezte az atyáknak azt a javaslatát, hogy a nős püspököket, papokat és szerpapokat (Szozomen szerint az alszerpapokat is) el kell tiltani feleségükkel való további együttéléstől.

Bizony a C. támadóinak is szól az Úr Jézus intése: „Aki bűn nélkül vagyon, az vesse rá először a követ!” (Ján. 8, 7.)

24. FEJEZET.

Nyilatkozatok pro et contra II.

A C. ellen személyi okokból fellépő csekély számú egyházi személyekkel szemben annál értékeőbb tanú és érv sok, másvallású vagy katolikus-ellenes világnézetű tekintélynek megnyilatkozása és állásfoglalása a C. mellett.

Ime, mutatoul néhány:

Már a pogányok sejtették, hogy a nőtlen állapot jobban illik a papokhoz. A görög, római és gall történelem több példával szolgál arra, hogy különös tisztelet övezte azokat, akik önként járták a nemi önmehtagadás nehéz ösvényét.

A pogány görögök és rómaiak csak a szűzek közül választották papnőiket. Előbbiek a Ceres szolgálóleányait, utóbbiak az u. n. Vesta szűzeket, akikre a szent tűz ápolását bízták.

Demosthenes elvárja az oltárok szolgálaitól, a „szent dolgok intézőitől” az örökös tisztaságot. (De Maistre-J. Bernhart: Vom Papste. 1923. II. 34. és 47.) Vergilius lelkesedéssel hivatkozik azok-

ra a papokra, akik az elysiumi ligetekben életfogytiglan nemi tisztaságban éltek.

A pogány papoknál annyira nem volt ismeretlen a C., hogy Houtin Albert „*Courte Histoire du célibat ecclésiastique*” c. *C.-ellenes* művében azt állítja, hogy a C. nem is keresztény, hanem pogány eredetű és pogány szokásokra vezethető vissza.

Az ószövetségi zsidó papoknak a templomi szolgálat idejében tartózkodniok kellett a házassági jog gyakorlatától.

A kopt papok legtöbbje nőtlen, szerzeteseik valamennyien.

Az anglikán egyházban több ízben hangzott el a kívánság, hogy náluk is vezessék be a C.-t.

Jodocus van Lodensteiyn (1620—1677) református pap, theologiai író és költő a protestáns papság számára is követelte a C.-t.

Loen János Mihály,¹ porosz titkos tanácsos (1694—1776) életcélul tűzte ki a protestanizmusnak a katolikusokkal való egyesítését. Mindkét fél részről engedményeket követelt. De a papság C.-át mindkét részről fenntartani kívánta.

II. József császár szabadelvű intézkedéseivel sok szellemi és anyagi kárt okozott az Egyháznak. De a C. tekintetében nemcsak ő maga tartotta a papi nőtlenséget szükségesnek, hanem 1787. jún. 26-án birodalmának minden részében ki is hirdette e felfogást.²

¹ Gottlob von Friedenheim álnév alatt írt.

² A császári „*resolutio*” így hangzott: Es hat sich der Ruf verbreitet, als solle der Zölibat der Geistlichkeit in den k. k. Erbländern aufgehoben werden. Da dieser Ruf auf manche Gemüter einen widrigen Eindruck

Majd amikor ennek ellenére hat plébános a C. eltörlését javasolta, a kalapos király a hivatalos lapban tudomására hozta a klerusnak, hogy a legközelebbi papot, aki a C. eltörlését kérelmezi, az örültek házába fogja csukatni.²

Schopenhauer nyilatkozata: „A protestanizmus a kereszténység életidegét rombolta szét azzal, hogy kétségbe vonta a C. érdemszerző voltát. Luther azzal, hogy megnősült, és azt állította, hogy a házasságon kívül nem élhet az ember tisztán, eldöntötte a kérdést. Várjál csak, ezen török meg a nyakad.”³

Kant megállapítja, hogy a családi gond járom

machen könnte, so haben Seine Majestät in der Absicht, diesen Ruf desto eher zu vernichten, sich zu erklären geruhet, daß Allerhöchdieselben keineswegs geneigt sind, den Zölibat der Geistlichkeit in ihren Erblanden aufzuheben und zugleich befohlen diese ihre Gesinnung allen Landesstellen bekanntzumachen. Wien, den 26. Juni 1787.⁴

² A szóbanforgó második császári resolutio az „Oberdeutsche Staatszeitung“ 1789. márciusi számában jelent meg és így hangzik: „Auf die letzte Vorstellung der sechs Pfarrer, die um Aufhebung des Zölibats eingekommen sind, hat der Kaiser der geistlichen Kommission andeuten lassen, daß der erste Priester, der wieder mit einer solchen Bitte kommt, ohne Pardon in den Narrenturm gesperrt werden soll“. (Roskovani: Coel. et brev. III. 142.)

³ Eredeti szavai: „Der Protestantismus hat einem Lebensnerv des Christentums dadurch zerstört, daß er die Verdienstlichkeit des Zölibat bestritten, daß in der kathol. Kirche noch einen sichtbaren Ausdruck in den Klöstern habe. Dass Luther damals in den Stand der Ehe getreten sei, daß er behauptet habe, man könnte nicht keusch leben außerhalb der Ehe, daß habe die Sache entschieden. Wart, das hast du gesagt, das

gyanánt nyomja, öregbíti az embert. Innen a conjugium szó is. És e címen védi a C.-t.²

A C. szelleme hatja át Wagner Richárd legnagyobb és legértékesebb zenei drámáját, a Parsifalt. Parsifal megmenti Kundryt, miután érzéki szerelmének rideg visszautasítása után megérteti vele a tisztaság megváltó erejét. Megmenti Amfortast, mert kiállja a tisztaság próbáját, amely emennek nem sikerül. Wagner az ő Parsifal-magyarázatában külön is hangsúlyozva kiemeli: „Stark ist der Zauber des Begehrenden, doch stärker der des Entsagenden. Nur wer vor den Lockungen der Sinneslust sich bewahrt, erhält sich die Kraft des Segens des Grals; *nur dem Keuschen offenbart sich die beseligende Macht des Heiligtums.*” (Wagner: „Gesammelte Werke” XI. 396.)

Ibsen mondotta egyszer: „Az ember egyedül állva a legerősebb.” (Idézve: „Schönere Zukunft.” Regensburg, 1940, 491.)

A katolikus-ellenes Nietzsche így ír Lutherről: „A papnak visszaadta a nővel való nemi érintkezést; azonban az a tisztelet, amire a nép, főképp a

bricht dir den Hals.“ (Idézve: F. W. Foerster: Sexualethik u. Sexualpädagogik. München. 33. kiad. 165-166. old..)

²Eredeti szavai: „Ich möchte die Beobachtung anführen: das unverehelichte (oder jung verwitwete) alte Männer meistens länger ein jugendliches Aussehen erhalten, als verheiratete, welches doch auf eine längere Lebensdauer zu deuten scheint. — Sollten wohl die letzteren an ihren härteren Gesichtszügen den Zustand eines getragenen Jochs (davon conjugium) nämlich das frühere Altwerden verraten, welches auf ein kürzeres Lebensziel hindeutet?“ („Von der Macht des Gemütes“, Meyers Volkbücher-kiadás 12 oldal.)

nép asszonya a pap iránt viseltetik, háromnegyed-részben azon a hiten épül, hogy *aki ebben a pontban kivételes ember, másban is az*. Miután Luther visszaadta a papnak a nőt, el *kellett* tőle vennie a fülgyónást; ámde ezzel azután alapjában a keresztény papot is eltörölte, akinek egyik legnagyobb hasznossága mindig az volt, hogy szent füle, néma ajka volt és a titkoknak sírja tudott lenni.”¹

És egy másik helyen kijelenti Nietzsche: „A legmagasabb bölcseség ügyeiben az összes házások gyanúsak.” Németül: „In den Angelegenheiten der höchsten philosophischen Art sind alle Verheirateten verdächtig.” (Nietzsche: „Menschliches, Allzumenschliches.” Volktausgabe 3. köt. 321. oldal.)

Dr. Krafft-Ebing Richard báró, a világhírű bécsi elmeorvos, egyetemi tanár írja: „Az ember finom lélektani ismeretének egyik vonása, hogy a katolikus egyház a papokat nemi tisztaságra kötelezi és ezzel őket az érzékiségtől mentesíteni törekszik, hogy teljesen hivatásuknak éljenek.”²

¹ Az eredeti szöveg így hangzik: „Luther gab dem Priester den Geschlechtsverkehr mit dem Weibe zurück; aber drei Viertel der Ehrfurcht, deren das Volk, vor allem das Weib aus dem Volke fähig ist, ruht auf dem Glauben, daß ein Ausnahmemensch in diesem Punkte auch in anderen Punkten eine Ausnahme sein wird. Luther mußte dem Priester, nachdem er ihm das Weib gegeben hatte, die Ohrenbeichte nehmen — das war psychologisch richtig, aber damit war im Grunde der christliche Priester abgeschafft, dessen tiefste Nützlichkeit immer die gewesen ist ein heiliges Ohr, ein verschwiegener Brunnen, ein Grab für Geheimnisse zu sein.“ (Nietzsche: „Fröhliche Musenschaft.“ 295. old.)

² Az eredeti szöveg: „Es ist ein Zug feiner psychologischer Kenntnis des Menschen, dass die katholische

Az anglikán vallású Chamberlain Stewart Houston, a német nemzeti öntudat legnagyobb ébresztője és prófétája írja: „A német nép mindig tudta, hogy a szüziességnek nemcsak erkölcsi, hanem lélektani és élettani értéke is van; t. i. nagyon helyesen átlátta, hogy éppen ebben a bizonyos pontban nem lehet az erkölcsit a fizikaitól szétválasztani.”¹

Carlyle Tamás a hasonlóképp anglikán vallású, világhírű angol író mondja: „Nagyon igazságtalannak az emberrel azok, akik azt mondják, hogy kényelemmel meg lehet őt nyerni. Nehézség, önmegtagadás, vértanúsági halál azok a hívogatások, amelyek az emberi szívre hatnak... Egy vallás nem azzal nyer követőket, hogy hizeleg étvágyainknak; nem, hanem a hősiesség felkeltésével, amely minden szívben szunnyad.”²

Kirche ihre Priester zur Keuschheit verpflichtet und damit von der Sinnlichkeit zu emanzipieren trachtet, um sie ganz den Zwecken ihres Berufes zu erhalten.“ (Krafft-Ebing: „Psychopathia sexualis.“ 11. kiadás, 14. oldal.)

¹ Eredeti szöveggel: „Das deutsche Volk hat von jeher gewusst, dass die Jungfräulichkeit nicht allein moralischen, sondern auch psychologischen und physiologischen Wert besitzt; es hat namentlich recht gut eingesehen, dass gerade an diesem bestimmten Punkte das moralische von Physischen gar nicht zu trennen ist.“ (Chamberlain: „Richard Wagner“ 437. old.)

² Eredeti szöveg: “They wrong man greatly who say he is to be seduced by ease. Difficulty, abnegation, martyrdom, death are the allurements that act on the heart of man... Not by flattering our appetites; no by awakening the Heroic that slumbers in every heart, can any Religion gain followers.“ (Th. Carlyle: “On heroes, hero-worship and the heroic of history.“ London. 1873. p. 65.)

Spengler Oswald egész oldalán át helyesli és védi a C-t. A helyszűke miatt csak a következő részletét közöljük: „A nemesség a tények világában él, a pap az igazságok világában... A nemesség a vér és faj összefoglalma, magasabbrendű parasztság. A vár, ellentétben a dómmal, a parasztházból nőtt ki. A nemesség és parasztság teljesen növény- és ösztönszerűek, mélyen az ősföldben gyökerezve. Ehhez hasonlítva a papság nem faj, hanem maga a talajtól való függetlenség, a szabad, időtlen, történelem nélkül való ébrenlét...

A faj-ember számára az örökös nélkül való halál az igazi és borzasztó halál. Aki gyermekeiben és unokáiban tovább él, nem hal meg egészen. Az igazi pap számára azonban elv: „*Media in vita in morte sumus.*” Az ő öröksége szellemi és elveti a nő értelmét. Az egész ókor számára érvényes a törvény, hogy a szent templom körzetében senkinek sem szabad születnie és meghalnia. Az idő fölöttinek nem szabad érintkeznie az idővel... Átöröklő papság önmagával való ellenmondás.”¹

¹Saját szavai: „Der Adel lebt in einer Welt von Tatsachen, der Priester in einer Welt von Wahrheiten.

Der Adel ist ein Inbegriff von Blut und Rasse, er ist ein höheres Bauerntum, die Burg ist im Gegensatze zum Dome aus dem Baurenhaus herausgewachsen. Adel und Bauerntum sind ganz pflanzenhaft und triebhaft, tief im Stammlande wurzelnd, im Stammbaume sich fortpflanzend, züchtend und gezüchtet. Im Vergleiche dazu ist das freire, zeitlose, geschichtlose Wachsein...

Für den Menschen von Rasse ist der Tod ohne Erben der wahre und furchtbare Tod. Wer in Söhnen und Enkeln fortlebt, stirbt nicht ganz. Für den wahren Priester gilt das: „*media in vita in morte sumus*“, sein Erbe ist geistig, und verwirft denn Sinn des Weibes.

Foerster F. W. a világhírű protestáns pedagógus így nyilatkozik a C.-ről: „Nőtlen állapot egész természetes okokból mindig lesz. Már most a házasság nélkül élők életkedve és életenergiája szempontjából rendkívül fontos, hogy állapotuk ne szerepeljen mint kényszerállapot és elhibázott létforma, hanem ugyancsak mint szentelt állapot, amelynek megvannak a maga különös előnyei és áldásai. De ezt a tudatot és érzést ép az önkéntes és Istennek szentelt C. adja meg, amelyet a hősiek lemondás dicsfénye övez.

Az önkéntes C. még a házassági kapocs szentségének is őrzője, mert a természetes ösztönökkel szemben a szellemi szabadságnak megtestesítése és azért egyúttal intő lelkiismeretül is szolgál az érzékiség szeszélyei és kilengései ellen. (A következő részletet a maga eredeti és mesteri szövegében közlöm.)

Das Zölibat ist nicht nur eine hierarchische Institution, wie man gemeint hat, sondern auch eine Institution zugunsten des Familienlebens, eine heroische Offensive gegen die Dreistigkeit des blossen Naturtriebes, der immer mehr fordert, je mehr Konzessionen man ihm macht um dessen Diktatur nur *durch Versagungen im grossen Stil* gebrochen werden kann. (Folytatom fordításban:)

Még maga a protestáns papház és általában a keresztény család is öntudatlanul a C. intézményé-

Für die gesamte Antike gilt das Gesetz, daß im heiligen Tempelbezirk niemand geboren werden und sterben darf. Das Zeitlose darf mit der Zeit nicht in Berührung kommen... Erbliches Priestertum ist ein Widerspruch in sich selbst.“ (Oswald Spengler: „Untergang des Abendlandes.“ II. 419.)

nek szellemi nagyságából táplálkozik, amelyet ez az ösztön uralma ellen tett. Hiszen a házassági hűség egyáltalán nem valami „természetes” dolog, hanem máris a természetnek rendkívüli legyőzése és lélektanilag legmélyebben kapcsolódik ama követeléshez, hogy a szellemi ember erősebb legyen, mint ösztönei és nem ezek engedelmes szolgája. És ime, ép a C. volt az a nagy áldozat, amelynek tüze ezt a hitet állandóan újra táplálta és besugározta.” (Fr. W. Foerster: Sexualethik u. Sexualpädagogik.” 3. Aufl. 162—165.)

Kozma Andor, a híres magyar költő, a Magyar Tudományos Akadémia tagja Kőszegen, 1926 tavaszán, az ottani katonai reáliskola parancsnokának, a vendéglátó csiktapolcai vitéz Lázár Domonkos tábornok és több vendégnek, köztük e sorok írójának jelenlétében, református létére, ezt mondta: „A katolikus pap működése nem lehet, ne is legyen kettős ágy feltételéhez kötve. A katolikus klerus a C.-ban oly függetlenségre tesz szert, amelyet mások csak azért támadhatnak, mert utánczására sem erejük, sem eszményiségük nincs.”

Ravaszh László dr., akit a magyar reformátusok világnézeti és vallási vezérüknek tekintenek, 1930-ban a Kisfaludy Társaságban Prohászka Ottokár püspökről szóló beszédében szinte magasztalóan szólt a celibátusról.

Hansen, holsteini ág. ev. lelkész 1931-ben „Heylesbítő tétéleket” írt Luther 95 tételéhez. Ezek egyike így szól: „A papok nőtlenségét nem kelle-ne erőltetni, de az Apostol I. Kor. 7. alapján igenis ajánlani.” (Idézve: Egyházi Lapok, Bpest, 1932. 153—154. l.)

Hitler Adolf, a német vezér és kancellár írja:

„A katolikus Egyház példaképpül szolgálhat. Papijainak nőtlensége kényszeríti, hogy a papság utánpótlását ne saját soraiból, hanem a széles néprétegek nagy tömegeiből toborozza. Érdekes, hogy a papi nőtlenség e fontos oldalát mily kevesen veszik észre. Ez az oka annak a hihetetlenül szívós erőnek, amely ebben az ősrégi intézményben lakozik... Azért, mert a papság óriási serege szakadatlanul a legalsóbb néprétegekből egészül ki, az Egyház nemcsak ösztönös kapcsolatot nyer a nép érzelmvilágával, hanem energiát és tetterőt is biztosít magának, amely ilyen mértékben örökké csak a nép nagy tömegében lesz fellelhető. Innen ez óriási szervezetnek csodás fiatalsága, szellemi simulékonysága és acélos akarataereje.” (A. Hitler: „Mein Kampf.” 7. kiad. 1931. 481. old.)¹

Könyve másik helyén Hitler azt kívánja, hogy a betegek a nemi érintkezéstől tartózkodjanak. Azok

¹ Az eredeti szöveg így szól: „Die katholische Kirche kann als vorbildliches Lehrbeispiel gelten. In der Ehelosigkeit ihrer Priester liegt der Zwang begründet, den Nachwuchs für die Geistlichkeit statt aus den eigenen Reihen immer wieder aus der Masse des breiten Volkes holen zu müssen. Gerade diese Bedeutung des Zölibats wird aber von den meisten gar nicht erkannt. Sie ist die Ursache der unglaublich rüstigen Kraft, die in dieser uralter Institution wohnt. Denn dadurch, dass dieses Riesenheer geistlicher Würdenträger sich ununterbrochen aus den untersten Schichten der Völker heraus ergänzt, erhält sich die Kirche nicht nur die Instinkt-Verbundenheit mit der Gefühlswelt des Volkes sondern sichert sich auch eine Summe von Energie und Tatkraft, die in solcher Form ewig nur in der breiten Masse des Volkes vorhanden sein wird. Daher stammt die staunenswerte Jugendlichkeit dieses Riesenorganismus, die geistige Schmiegsamkeit und stählerne Willenskraft.“

ellenében, akik ennek lehetőségét tagadják, Hitler a katolikus klérusra hivatkozik. Szavai szösz szerint: „Das dies (t. i. a nemi érintkezéstől való tartózkodás) möglich ist, darf man in einer Welt nicht verneinen, in der sich hunderttausend und aber hunderttausend Menschen freiwillig dass Zölibat auferlegen Durch nichts verpflichtet und gebunden als durch ein kirchliches Gebot.” („Mein Kampf. 1938. kiad., II. kötet. 2. fejj. 449—450 old.)

„Persze némelyek — folytatja Hitler — ha a más oldalról (t. i. a kat. klerus oldaláról) a nemi megtartóztatás tényéről hallanak, akkor még bamba megjegyzéseket tesznek róla és megkísérlik, hogy távolról ennek a *ténynek* elméleti lehetetlenségét bizonyítsák és az eredményt elképzelhetetlennek nyilvánítják. Számukra egy ok sem elég együgyű, hogy ne szolgáljon a saját törpeségük és szellemi beállítottságuk támaszául.” (Mein Kampf. i. h.)¹

Gárdonyi Géza írja: „Az apostoloknak, a szent remetéknek, a szerzetalapító szenteknek, ha volt is feleségük, elhagyták, mint valami rossz bocsokort. A lelki életet élő emberek mind elfordultak a nőtől.” (Isten rabjai I. r. 7. fejj.)

Dr. Hadzsega Bazil g. kat. ungvári kanonok, neves író, így nyilatkozik a gör. kat. papok jogá-

¹ Az eredeti szöveg: Wenn es anderswo geschicht (t. i. a nemi önmegtartóztatás), dann werden noch blöde Glossen darüber gerissen und man versucht, wenigstens aus der Ferne die theoretische Unmöglichkeit des Verfahrens nachzuweisen und den Erfolg als undenkbar zu erklären. Kein Grund ist dabei einfälligkeit genug, um nicht als Stütze für die eigene Zwerghaftigkeit und ihre geistige Einstellung zu dienen.“

ról, hogy felszentelésük előtt nősülhetnek: „Fájdalom, önmagam nem tudom a gör. kat. papnősülést magasztalók nézetét osztani. Legjobb, ha végig nézzük egy gör. kat pap életét a szemináriumtól. Mint papnövendék elsajátít tudományt, áhítatot, buzgóságot, de bevégezvén tanulmányait, beáll a nősülés kora. Kezdetét veszi a háztűznézés, az udvarlás és természetesen ilyenkor jobban esik a kis csendes szórakozás, multság, mint a száraz elmélkedés, olvasgatás, tanulás stb. s így a szemináriumi ismeretek s a lángoló hitélet rohamosan apadnak, főképp, ha a nősülésig több idő eltelik. Mire megnősül ismét a mézeshetek szorítják ki az elmélkedés helyét. Ezt követik sarkon a férji, majd a családi gondok. Hogy e mellett szenved a gyóntatás, a hitélet, a tanítás, a prédikálás, könnyen átlátható. A végeredmény az, hogy a papi lelkület nagyrészt elvész vagy eltompul, a pap elvilágiasodik szellemében, életében, még öltözetében is. A papi jellem mindennapi kenyérkeresővé lapul, a papi állás kenyérkeresetté. Hogy a társadalmi életre az által, hogy nős, nagyobb befolyással bírna a gk. pap, arról mitsem tudok.” (Idézve Zsigovits B.: A papi nőtlenség. Bpest. 1914 148—149.)

Dr. S. A. Sittampalam a British Weekly-ben idézi Boyd Vince, amerikai episzkopális (protestáns) egyház főpapjának köv. szavait: „Tekints a római katolikus egyházra, papjainak ezreire és apácáinak százezreire, akik önként lemondtak mindarról, amit férfi és nő természetszerűen kívánatosnak gondol az életben, hogy Istennek és felebarátaiknak megoszlás nélkül és a legkeményebb helyeken szolgáljanak. Mondom nektek, hogy amíg

mi és a többi vallás papjai nem tudunk többet felmutatni az ő (t. i. a katolikus) áldozatsellemükből és tökéletes lemondásukból, mi soha nem versenyezhetünk a római egyház hatékonyságával és eredményeivel.”¹

¹ Eredeti szöveg: „Look at the Roman Church, with its thousands of priests and hundreds of thousands of nuns, who have voluntarily given up all that a man or woman naturally thinks most desirable in life, so as to serve God and their fellow-men without distraction and in the hardest places. I tell you that until we clergy of the other churches have learned to show more of their spirit of self-sacrifice and absolute renunciation, we can never compete with the Roman Church in efficiency and results.“ (Idézve: “The Universe“ London 1932. szept. 23. szám.)

Tartalom :

Előszó	— — — — —	7
1. fejezet.	Az Ó-szövetség fényezőrója	9
2. „	Az Úr Jézus szavai	10
3. „	Az apostolok irányítása	11
4. „	A Celibátus története	12
5. „	A Celibátus története Magyarországon	19
6. „	A Celibátus helyes értelmezése	22
7. „	Mire jó a Celibátus?	24
8. „	A vér áldozata	26
9. „	A nagy családért	28
10. „	„Non de hoc saeculo“	36
11. „	A Celibátus egyéb jó oldalai	37
12. „	A Celibátus mint bizonyíték	41
13. „	A Celibátus árnyoldalai	43
14. „	A Celibátus és a házasság	45
15. „	Egy ellenvetés I.	49
16. „	Egy ellenvetés II.	53
17. „	Egy másik ellenvetés	56
18. „	A „papi botrányok“	63
19. „	Újabb ellenvetés	72
20. „	A celibátus és a fajszaporítás	78
21. „	Amikor a túlságos szaporodás nem is mindig kívánatos	85
22. „	A Szentírás mint ellenvetés	93
23. „	Nyilatkozatok pro et kontra I.	96
24. „	Nyilatkozatok pro et kontra II.	100

TOWER VILMOS

EGYÉB MAGYAR NYELVŰ MŰVEI:

1. *Illemkodex* (főképp papok és szerzetesek számára, de a világiak is nagy haszonnal forgathatják) II. javított kiadás, 2 kötet.
Az I. kötet (430 old.) — — — Ára: 4 P
A II. kötet (340 old.) — — — Ára: 6 P
A két kötet együttvéve a szerzőnél Ára: 8 P
E mű I. kiadása egy hónap alatt elfogyott.
2. *A hipnotizmus* elméleti, gyakorlati, pedagógiai, orvosi és jogi szempontból.
Ára: 3 P, szerzőnél rendelve — Ára: 2 P
E művet rendkívül ajánljuk azoknak, akik nagyobb, mélyebb és gyakorlatibb emberismeretre vágnak.

Néhány bírálat:

Dr. Kornis Gyula titk. tan., egyet. tanár:
„Tower alapos, komoly és széleskörű tapasztaláson alapuló, világosan, kellemesen megírt könyve irodalmunknak értékes gyarapodása.”

(*Magyar Pedagógia.*)

Dr. Schaffer K. egyetemi orvos-tanár: „Szabadjon igaz csodálatomnak kifejezést adnom szerzőnek rendkívüli tájékozottsága felett.”

„E művet az ifj. könyvtárakkal kötelezően be kellene szerezetni.” (Kat. Nevelés.)

„Még nem olvastam olyan könyvet, amelyből annyi lélektani ismeretet szereztem volna, mint ebből a könyvből.” (Dr. Zerinváry A. m. kir. vezértörzsorvos.)

„Úgy érzem, hogy valósággal isteni Gondviselés sugallata volt e könyv megírása.”

(Csöbör Károly, honv. százados.)

E művet a Vall. és Közokt. Miniszter úr, valamint az Országos Ifj. Irod. Tanács hivatalból ajánlotta.

3. *Papi és szerzetesi diéta.* Bel- s külföldi orvosok közreműködésével. Nemcsak egyházi személyeknek, hanem minden *egészséges* embernek ad bölcs tanácsokat *egészsége megőrzésére* és életének meghosszabítására. Ára: 3 P
4. *A képességvizsgálatok* — — — Ára: 1 P
5. *Amit Napoleon életrajzai elhallgatnak.* E feltűnést keltő művet az összes kultúrnyelvekre fordítják. Rendkívül érdekesítő. Ára: 3 P
6. *A pápák szerepe hazánk megmentésében és fennmaradásában.* Vastag, nagyterjedelmű mű. XI. Pius pápa és Pacelli bíboros külön dicséretben részesítette. Ára: 5 P, szerzőnél — — — Ára: 4 P
7. *Krisztus Igazsága.* (Hittan.) VI. kiadás. Ára: 70 fillér.
8. *Krisztus Akarata.* (Erkölcstan.) IV. kiadás. Ára: 90 fillér.

9. *Krisztus Közelsége.* (Szertartástan.) III. kiad.
Ára: 70 fillér.
10. *Krisztus Országá.* Az egyedüli magyar nyel-
ven szellemtörténeti irányban megírt egyház-
történelem. Teljesen új módszerrel. Ára: 1.40 P
11. *A katolikus hitvallás.* II. kiad. Dogmatika és
apológia a művelt nagyközönség számára.
Ára: 5 P
12. *Levelek egy szülőhöz.* -- -- Ára: 1.50 P
13. *Die Heil. Barbara.* Díszkötésben. — Ára: 3 P
Fenti könyvek kaphatók a szerzőnél (Buda-
pest, I., Logodi-u. 9.) Csekk száma: 58.394.
és a katolikus könyvkereskedésekben.
14. *Szerzetesnők Illemkönyve.* (Nyomás alatt.)

Szerzőnek következő művel már elfogytak :

1. *Instructio Practica de Missis Votivis et Requite* II. k.
2. *Ecce Sacerdos.*
3. *A gyóntatótűkrőről.*
4. *Szent Borbála.*
5. *Der Monismus u. Seine Richtungen.*
6. *A fegyelmezés természetes eszközei.*
7. *A búcsúnap megünneplése.* A Pázmány Péter tud.
egyet. ált. megjutalmazott mű.
8. *Reformeszmények a papnevelést illetőleg.*

